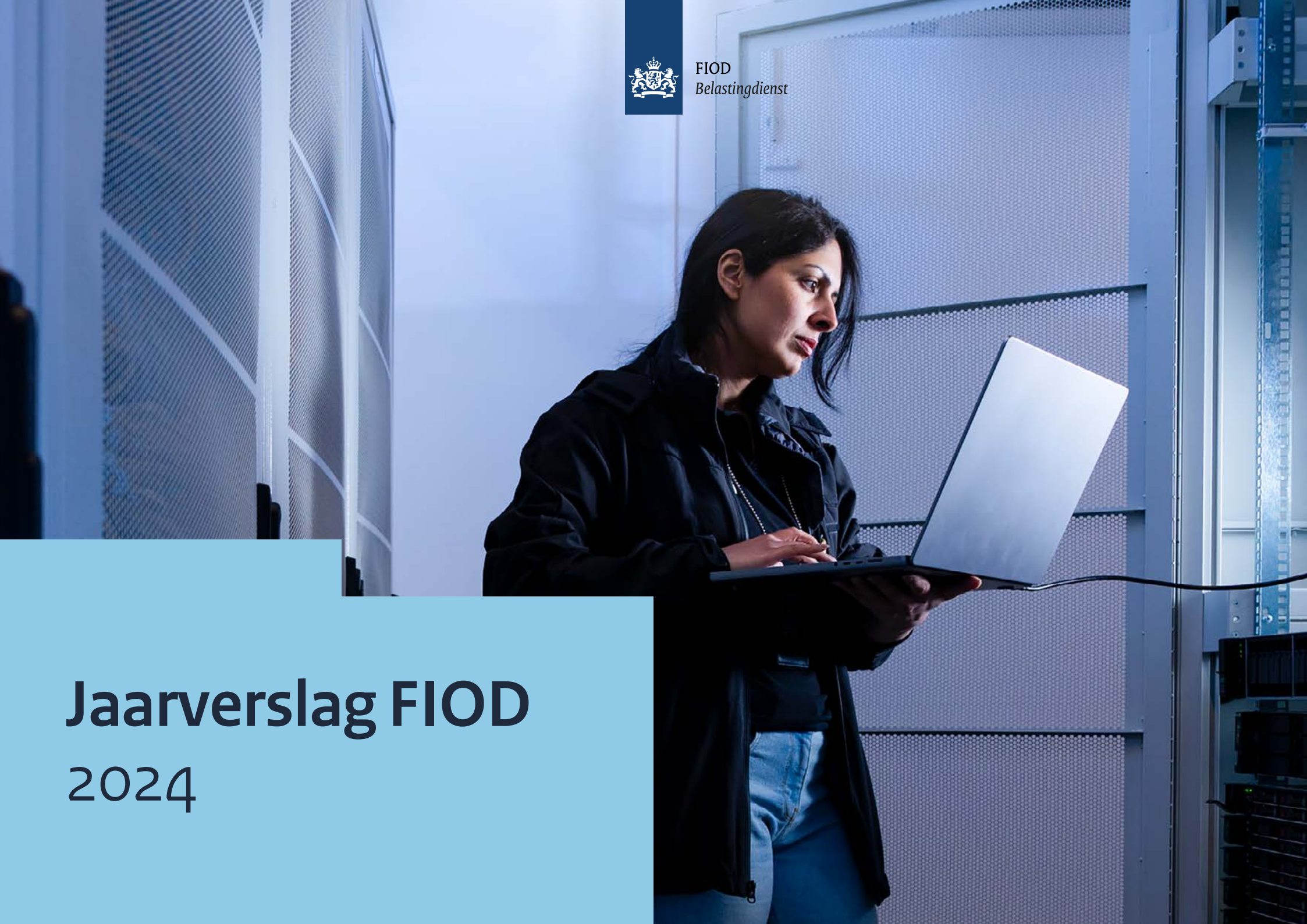

FIOD
Belastingdienst

Jaarverslag FIOD
2024

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Infographic: De belangrijkste cijfers van 2024 4

Dit is de FIOD 5

Infographic: Samenstelling onderzoeksteam 6

1. Digitalisering 8

1.1. Digitaal opsporen 9
1.2. Digitale expertise 9
Infographic: Van papier naar digitaal 10
1.3. Inzet generatieve AI 11
1.4. Infrastructuur 11
1.5. Samenwerkingspartners 11
Interview: 'Hij is daarna maanden van de radar geweest' 12

2. Internationale samenwerking 14

2.1. Internationale rechtshulp 15
2.2. Aanpak omzeilen van sancties 16
2.3. Grootschalige corruptiebestrijding 16
2.4. Bestrijding dividendstrippen 16
Interview: 'De aanpak van sanctie-omzeilen is voor de opsporing pionieren' 17
2.5. Samenwerking op logistieke knooppunten 19
Infographic: Internationaal samenwerken 20
2.6. Internationale bezoeken 21

3. Digitale criminele geldstromen 22

3.1. Complexiteit van digitale criminele geldstromen 23
3.2. Financiële cybercrime 24
3.3. Witwassen 24
Interview: 'Precies aanvoelen én een flinke dosis lef hebben' 25

4. Realisatie FIOD 2024 27

4.1. Aantal processen-verbaal 28
4.2. Omgevingsgerichte onderzoeken 28
4.3. Berechtingsresultaat 28
4.4. Beslag 28
4.5. Thematische verantwoording directe opsporingsuren 29
4.6. Capaciteitsverdeling 31
Interview: 'We weten hoe de smokkelhazen lopen. Die logistieke kennis heeft meerwaarde' 32

5. Afdoening Functioneel Parket 2024 34

5.1. Algemeen 35
5.2. Resultaten 2024 36

Bijlage 1. Historie: 80 jaar FIOD 38

Bijlage 2. Lijst van afkortingen 41

Voorwoord

Digitalisering, internationale samenwerking en digitale criminele geldstromen spelen een steeds grotere rol in financiële en fiscale criminaliteit en dus in de opsporing van de FIOD. Dat is ook in 2024 duidelijk zichtbaar.

Internationalisering heeft effect op financiële misdrijven: landsgrenzen vormen geen drempels meer voor criminele geldstromen en belastingconstructies. Dit wordt versterkt door de mogelijkheden die digitalisering biedt. We zien een sterke toename van digitale criminele geldstromen, waarbij bijvoorbeeld cryptovaluta wordt ingezet voor criminele doeleinden.

De FIOD ontwikkelde in 2024 een nieuw instrumentarium om bewijs en crimineel vermogen te traceren in de groeiende hoeveelheid beschikbare digitale informatie. Dat levert concrete resultaten op met efficiënter optreden in steeds complexere en internationalere zaken. In dit jaarverslag laten we dat zien. Ik ben hier trots op.

Ook bieden we graag een inkijk in de manier waarop onze resultaten tot stand komen. In verschillende interviews en praktijkvoorbeelden delen onze rechercheurs praktijkervaringen. Zij vertellen hoe zij omgaan met de toenemende digitalisering en internationalisering, wat dit voor hun dagelijkse werk betekent en welke uitdagingen zij daarbij tegenkomen. Zo brengen we de FIOD in beeld.

Het gaat niet om de FIOD alleen. Het werk van de FIOD is onlosmakelijk verbonden met het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst, onze toezichthouders en andere (internationale) opsporingsdiensten. Alleen zo maken we de opsporing en bestrijding van financiële en fiscale criminaliteit een succes. Ook dat laten we in dit jaarverslag zien.

Bij het verschijnen van dit jaarverslag bestaat de FIOD 80 jaar. Sinds de oprichting van de FIOD vlak na de oorlog in 1945 heeft de organisatie zich bewezen als bestrijder van financiële en fiscale fraude. We sluiten daarom dit jaarverslag af met een korte historische terugblik op een aantal belangrijke momenten uit het bestaan van de organisatie.

Niels Obbink
Algemeen directeur FIOD

Beluister FIODCast
Aflevering *Over de grens*
Ga naar Spotify >
Ga naar Apple Podcasts >

De belangrijkste cijfers van 2024

Afgeronde onderzoeken

Arrondissementsparketten	240
Landelijk Parket	4
Functioneel Parket	279
Openbaar Ministerie op Bonaire, Sint Eustatius en Saba	1
Europees Openbaar Ministerie	1
Totaal	**525**

Berechtingsresultaat

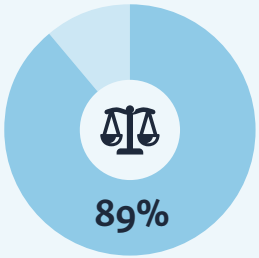

Afgepakt crimineel vermogen

€ 82.400.000

Behandelde rechtshulpverzoeken van buitenlandse opsporingsdiensten

272

Opsporingscapaciteit (% van gerealiseerde uren per prestatie-indicator t.o.v. normatieve bandbreedte)

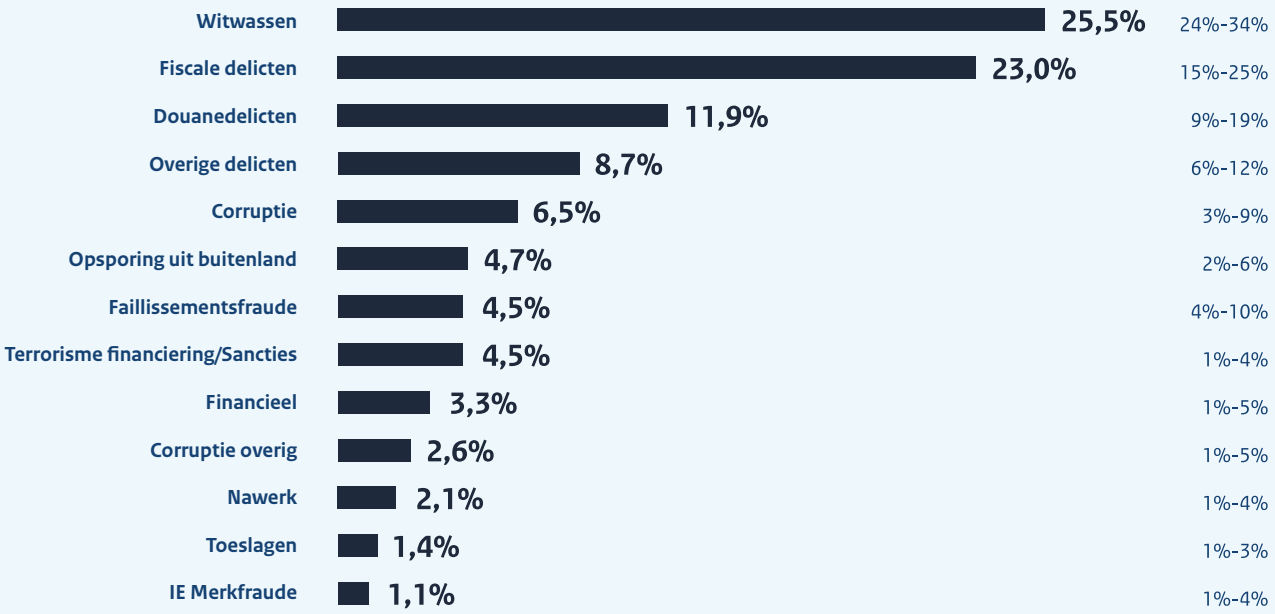

Gerealiseerde opsporingsuren

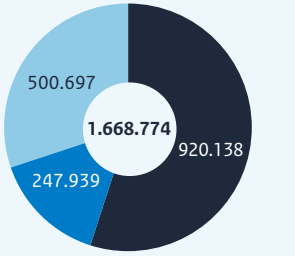

- Directe opsporingsuren
- Zien en veredelen
- Ondersteunende opsporingswerkzaamheden

Personeelsbezetting in fte

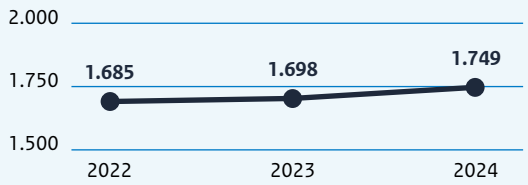

Dit is de FIOD

De FIOD is de opsporingsdienst van het ministerie van Financiën. Als onderdeel van de Belastingdienst spoort de FIOD financiële en fiscale criminaliteit op en bestrijdt die. Bij de FIOD gaat het altijd om complexe vormen van criminaliteit. De kracht van de FIOD is onze expertise in financieel rechercheren. We zijn goed in het ontwarren van nationale en internationale criminele geldstromen. Ook digitaal. We doorgronden ingewikkelde financiële structuren en hebben de kennis en kunde om diepgaand en volhardend strafrechtelijk onderzoek uit te voeren bij vermoedens van een gepleegd strafrechtelijk feit.

Het doel van de FIOD is om criminele organisaties en mensen die fraude plegen of mogelijk maken op te sporen en daarmee financiële en fiscale criminaliteit te beëindigen. De FIOD is erop gericht beslag te leggen op het vermogen dat via criminaliteit is verdiend en te zorgen dat dat vermogen wordt ontnomen. We streven er naar om financiële en fiscale criminaliteit te verstoren en te voorkomen. Daarvoor werken we samen met (keten)partners, verstrekken we informatie aan toezichthouders om systemen te verbeteren, en leveren we input voor wetswijzigingen. Zo dragen we bij aan een weerbare samenleving.

Het werk van de FIOD is gebonden aan wet- en regelgeving. Onze inzet tegen financiële en fiscale criminaliteit gebeurt binnen die wettelijke kaders. We werken zorgvuldig, proportioneel en transparant. Ook bij gevoelige thema's, zoals het verschoningsrecht en privacy.

Samenstelling onderzoeksteam

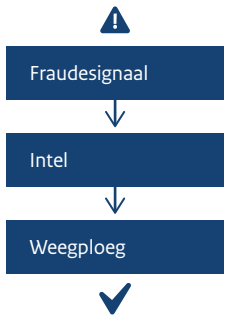

Projectleider (FIOD)

Onderzoeksplan

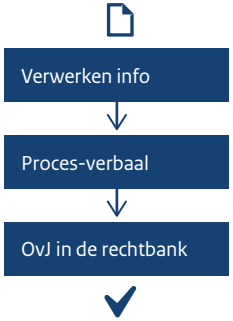

Officier van justitie (Openbaar Ministerie)

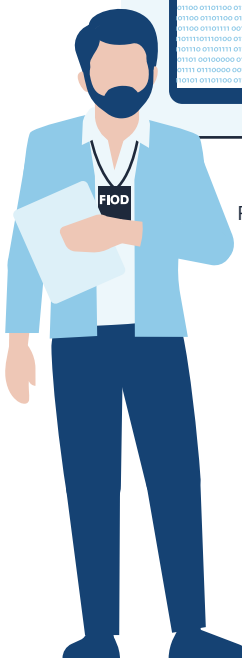

Rechercheurs

Externe partners

Accountants

Juristen

Bij het starten van een strafrechtelijk onderzoek houdt de FIOD rekening met expertise, kennis en vaardigheden van medewerkers die nodig zijn voor het doen van goede waarheidsvinding. Deze inhoudelijke kennis, bijzondere vaardigheden en ervaring opgedaan in eerdere onderzoeken is nodig om voldoende bewijs van het plegen van een strafbaar feit in het onderzoek boven tafel te krijgen. In een steeds complexer wordende wereld, waarbij ook de criminaliteit complexer en groter wordt, groeit ook het aantal betrokken experts per onderzoek.

Bij de start van een strafrechtelijk onderzoek brengt de FIOD in kaart welke medewerkers met welke expertise nodig zijn. De instroom van nieuwe medewerkers is de afgelopen jaren weliswaar gestaag gegroeid, maar daarmee is het aantal afgeronde zaken niet evenredig toegenomen. De criminaliteit wordt namelijk complexer, omvangrijker en internationaler. Daardoor neemt ook per opsporingsonderzoek het aantal experts toe dat wordt betrokken bij een zaak. Gegeven de schaarse opsporingscapaciteit blijft een strategische inzet van capaciteit en middelen nodig, zodat strafrechtelijke onderzoeken met zoveel mogelijk maatschappelijke impact en effect geselecteerd worden.

Figuur 1. *Personeelsbezetting FIOD in fte (2022-2024)*

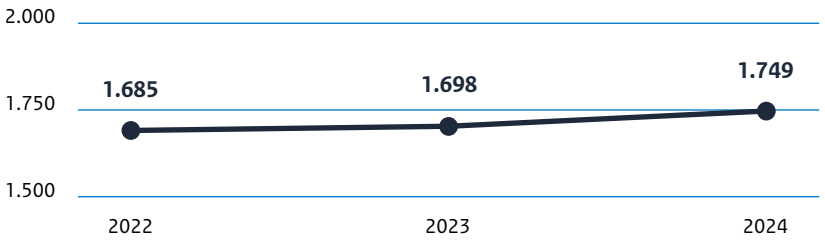

Case

Handelaars in PGP-telefoons effectief aangepakt

In 2020 ontcijferde de politie cryptocommunicatiedienst EncroChat. Sindsdien hebben opsporingsdiensten veel meer informatie beschikbaar voor zaken gericht op het oprollen van criminele samenwerkingsverbanden. Een van deze zaken betreft een onderzoek naar een telecommunicatiewinkel in Rotterdam, waar een doorzoeking heeft plaatsgevonden. Daarbij zijn tientallen PGP-telefoons in beslag genomen. PGP is een afkorting voor Pretty Good Privacy. Met deze telefoons kunnen versleutelde berichten worden verstuurd. Veel gebruikers van PGP-telefoons zijn actief in het criminele circuit.

De telefoons waren voorzien van de versleutelde berichtenapp Sky-ECC en de serviceprovider Encrochat. De verkoop van deze telefoons was niet in de boekhouding verantwoord. Daarop startte de FIOD een strafrechtelijk onderzoek naar witwassen en belastingfraude. Uit een aangetroffen administratiepakket heeft het ingeschakelde Nederlands Forensisch Instituut (NFI) financiële data kunnen destilleren. Deze informatie heeft de FIOD aan de Belastingdienst verstrekt. Tientallen verkopers van PGP-toestellen kunnen nu een fikse naheffing van de Belastingdienst tegemoetzien.

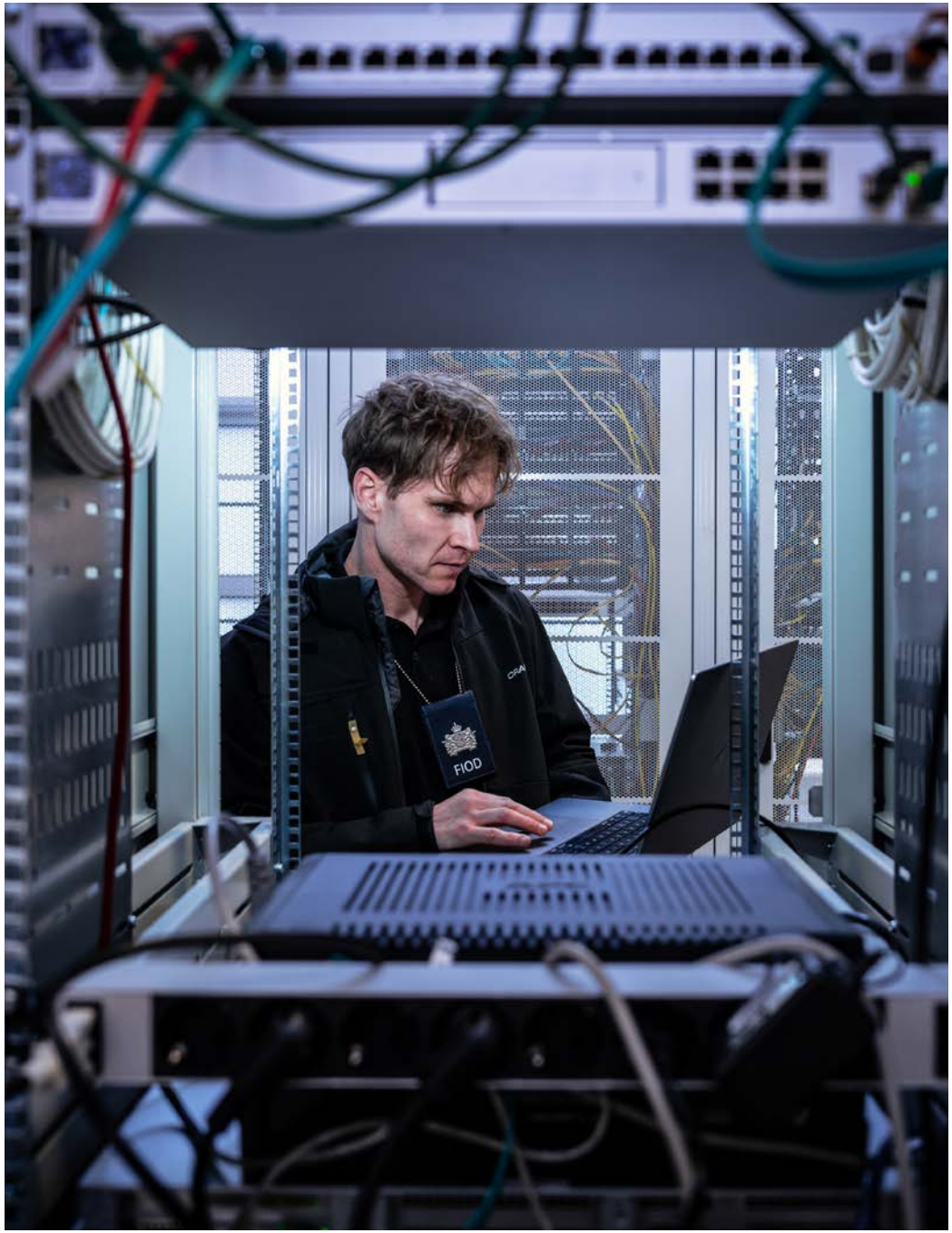

1. Digitalisering

1.1. Digitaal opsporen 9

1.2. Digitale expertise 9

1.3. Inzet generatieve AI 11

1.4. Infrastructuur 11

1.5. Samenwerkingspartners 11

Interview

12 **‘Hij is daarna maanden van de radar geweest’**

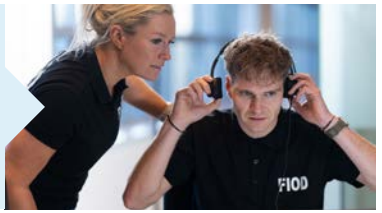

1. Digitalisering

Het primaire proces van de FIOD bestaat uit intelligence en opsporing. Vroeger was bewijs voor financiële en fiscale criminaliteit vindbaar in dozen vol ordners en lag het geld onder het matras. Dat werkt al lang niet meer zo. Digitalisering is een feit. Bij een opsporingsonderzoek nemen we telefoons, laptops en andere informatiedragers in beslag. Zo verzamelen we bewijs en inzicht in vermogen. Ook cloudopslag bevat waardevolle informatie voor het opsporingsonderzoek.

1.1. Digitaal opsporen

De informatie waar de FIOD naar op zoek is, zit verstopt tussen allerlei digitale informatie die niet relevant is voor ons strafrechtelijk onderzoek. Een steeds groter deel van het opsporingswerk bestaat daarom uit het doorzoeken van deze grote hoeveelheden digitale data. Bovendien wordt het opsporingswerk moeilijker door het criminele gebruik van nieuwe technologie. Criminelen zetten steeds vaker artificial intelligence in om strafbare feiten te plegen en verhullen crimineel digitaal geld, bijvoorbeeld door inzet van cryptocurrency mixers. De FIOD moet deze nieuwe technologieën daarom ook voor de opsporing inzetten om efficiënt en doeltreffend moderne criminaliteit te bestrijden.

1.2. Digitale expertise

Binnen het opsporingsproces is digitale expertise nodig. De FIOD heeft veel medewerkers die van digitale opsporing hun vak hebben gemaakt. Kennis van en vaardigheden in digitale technologie worden tussen de opsporingsdiensten gedeeld om up-to-date te blijven.

De FIOD heeft in 2024 bijvoorbeeld veel specialistische kennis opgedaan over het volgen van geldstromen in de blockchain en beslaglegging van cryptovaluta. De FIOD vergroot digitale expertise hierover in samenwerking met bijvoorbeeld de Technische Universiteit Delft, met internationale partners zoals de Gendarmerie en Direction nationale du renseignement et des enquêtes douanières in Frankrijk en het Bundeskriminalamt in Duitsland.

Digitale experts van de FIOD kunnen secuur en doeltreffend digitaal materiaal veiligstellen en analyseren. Soms bevat dit materiaal gegevens die geheim moeten blijven (bijvoorbeeld communicatie met een arts, advocaat of notaris), ook voor de FIOD. Met behulp van speciale software maakt de FIOD deze gegevens ontoegankelijk.

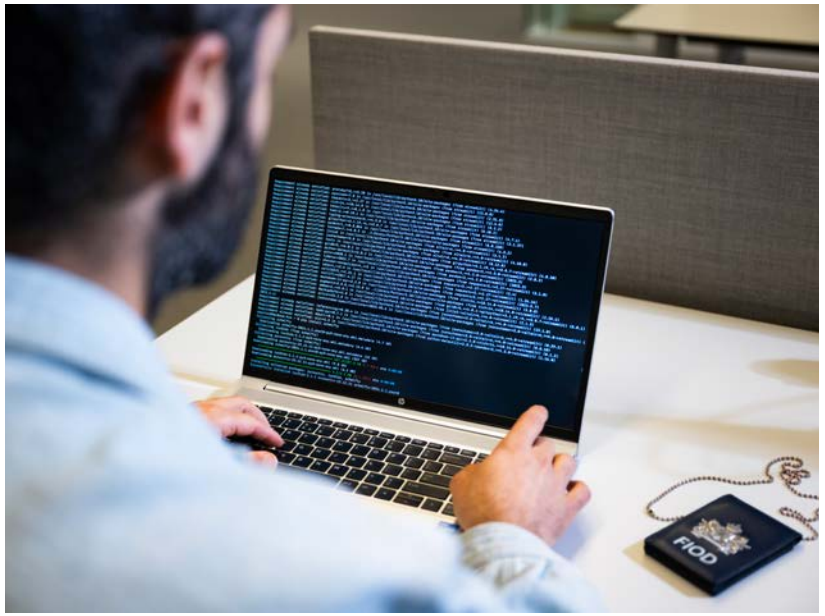

Van papier naar digitaal

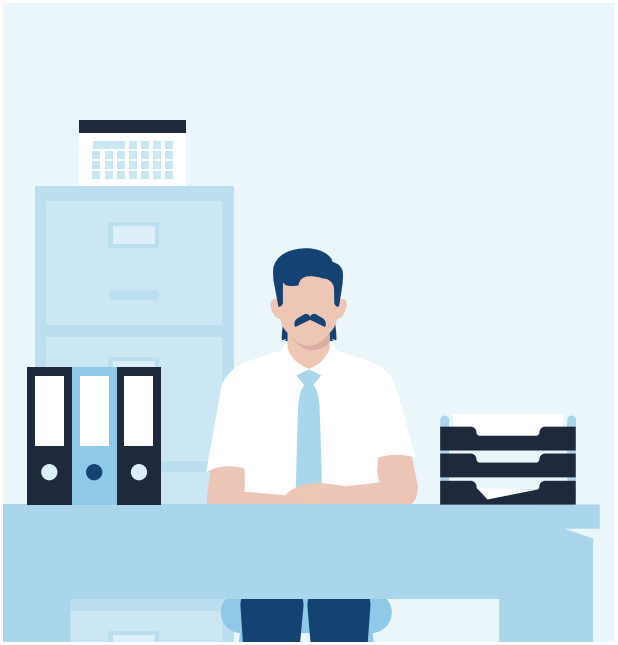

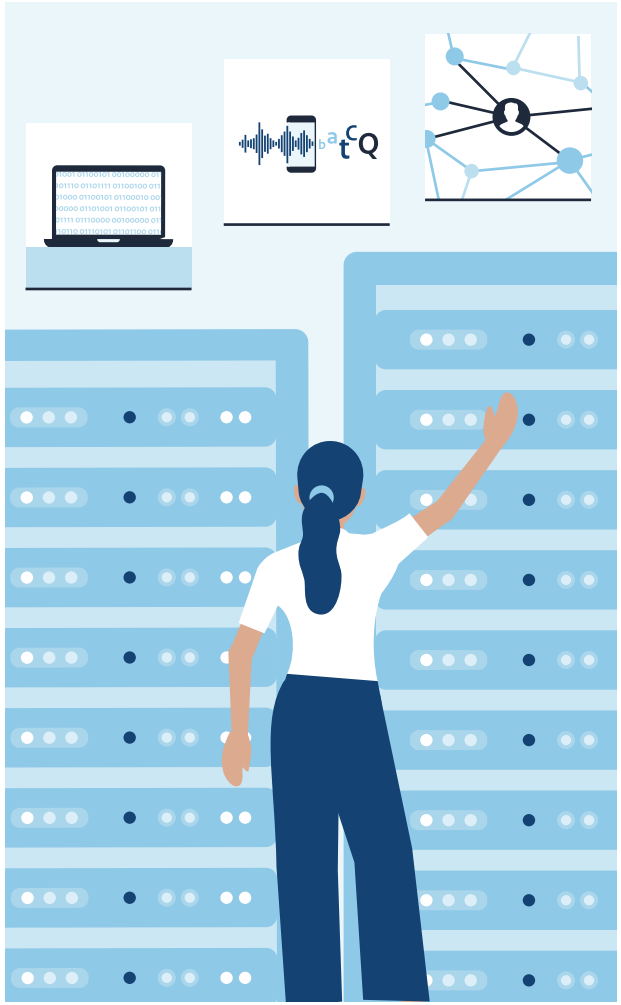

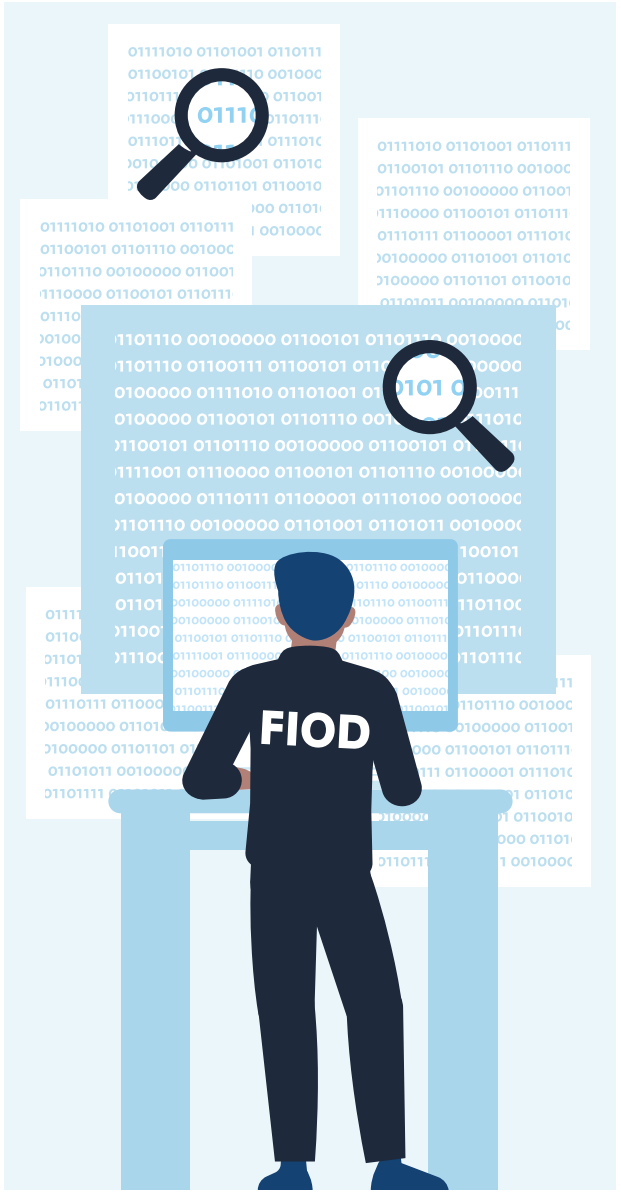

1.3. Inzet generatieve AI

Technologische innovatie is nodig om de financiële criminaliteit het hoofd te bieden. De FIOD heeft onderzoek gedaan naar wat AI kan bijdragen in het opsporingsonderzoek. Er is geëxperimenteerd met een slimme chatbot die in het onderzoek bijvoorbeeld helpt bij vragen over opsporingshandelingen, het interpreteren van wet- en regelgeving en het benoemen van jurisprudentie. Een ander experiment is een AI-tool die helpt grote hoeveelheden communicatieberichten te analyseren. Het gaat dan om in beslag genomen telefoons en laptops. De AI-tool kan relaties tussen berichten ontdekken die over het hoofd worden gezien als die analyse handmatig gebeurt. De komende jaren wordt het opsporingsinstrumentarium daarmee verder ontwikkeld.

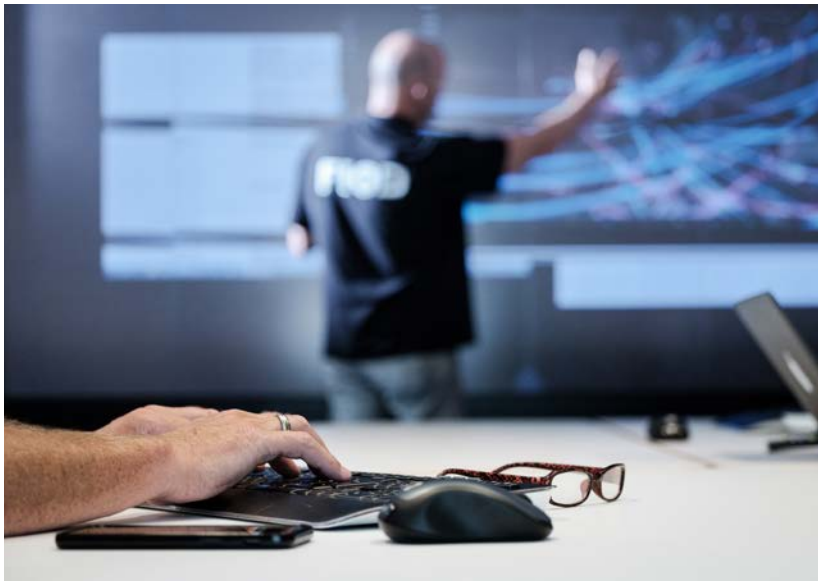

1.4. Infrastructuur

De maatschappij digitaliseert. De FIOD moet daarom ook steeds hogere eisen stellen aan de digitale infrastructuur van de eigen organisatie. In 2023 is een verbeterprogramma gestart om de infrastructuur te vernieuwen en te versterken, zodat opsporingsteams sneller en effectiever kunnen werken. Met de nieuwe infrastructuur is de FIOD sneller en beter in staat de exponentieel groeiende hoeveelheid in beslag genomen data te onderzoeken en AI-technieken in te zetten.

Kernthema's in het ontwerp van de nieuwe infrastructuur en organisatie zijn de geldende kaders voor privacy, informatiebeveiliging en zorgvuldige bewijsvoering.

1.5. Samenwerkingspartners

De FIOD ontwikkelt nieuwe digitale toepassingen. Daarbij opereert de FIOD in samenwerking met andere opsporingsdiensten. Bovendien is een gezamenlijke verkenning gestart naar een toekomstbestendig informatiesysteem voor opsporingsinformatie. Die gezamenlijke verkenning gebeurt in overleg met het Platform Bijzondere Opsporingsdiensten. We werken in dit platform samen met de andere bijzondere opsporingsdiensten (van de Nederlandse Arbeidsinspectie, de Inspectie Leefomgeving en Transport en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit), het Functioneel Parket (FP), de Nationale Politie, de Koninklijke Marechaussee en de Rijksrecherche. Daarnaast werkt de FIOD intensief samen met onder andere het NFI bij de doorontwikkeling van forensische tooling om gegevens afkomstig van datadragers te analyseren.

Interview

‘Hij is daarna maanden van de radar geweest’

Onverwacht succes in witwaszaak, waarbij kwetsbare personen werden misbruikt

Criminelen kunnen illegaal verdiend geld gebruiken in de maatschappij als ze dat geld hebben witgewassen. Via witwassen kunnen zij ook terrorisme financieren. De FIOD brengt deze geldstromen in kaart en neemt crimineel geld in beslag. Zo kon in 2024 een opsporingsteam een witwasonderzoek in Zeeland succesvol afronden. Het onderzoek duurde anderhalf jaar.

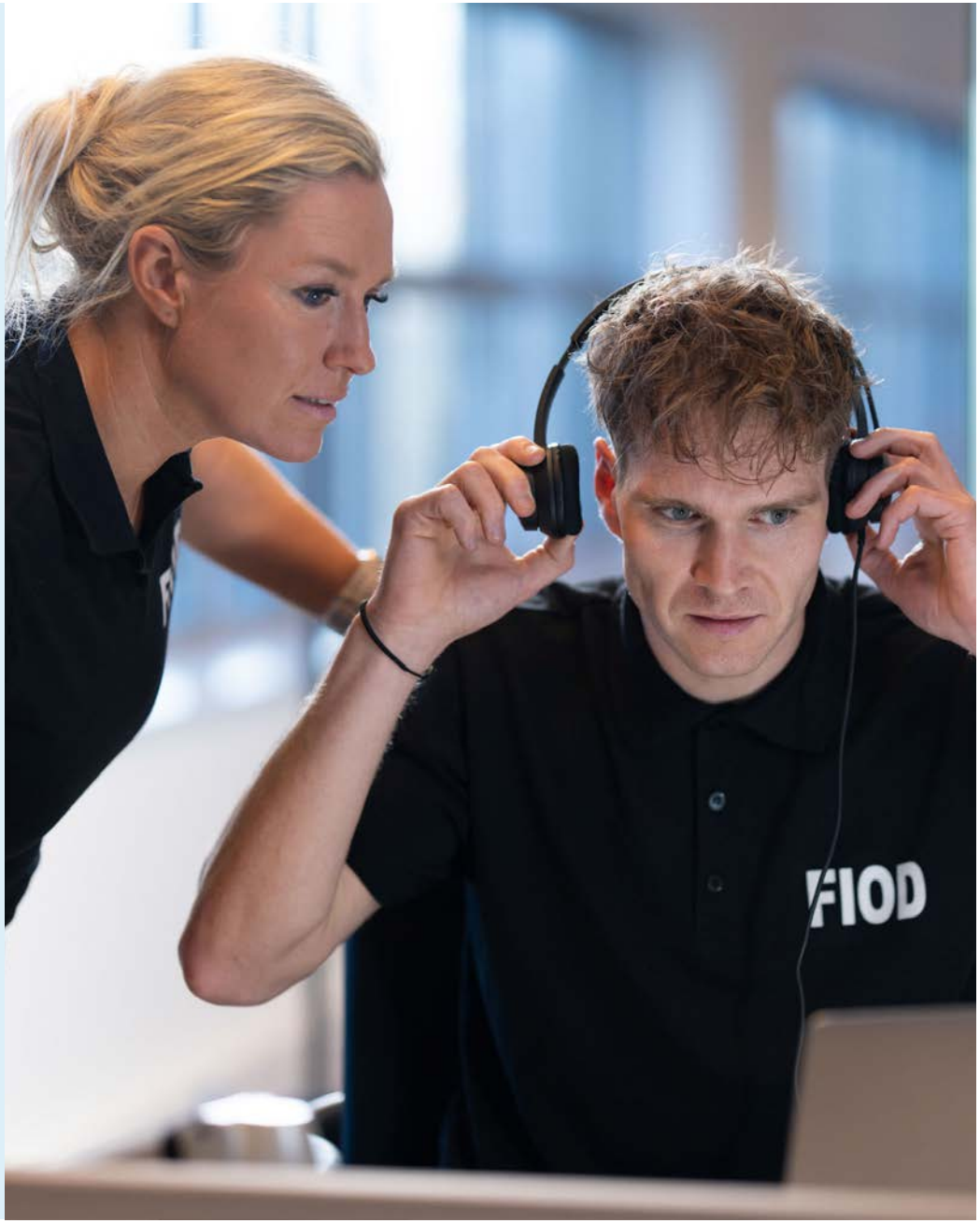

‘De bal kwam aan het rollen toen twee jongemannen zich in 2023 bij de politie meldden’, vertelt Jasmijn, de projectleider van dit onderzoek. ‘Ze gaven aan dat ze werden misbruikt om geld wit te wassen. De politie heeft de zaak doorgespeeld aan de FIOD.’

Het opsporingsteam liep tientallen bankrekeningen na om een goed beeld te krijgen van de witwaspraktijken.

Het bleek te gaan om kwetsbare personen. Zij waren door de verdachte benaderd. Hij won hun vertrouwen door ze aanvankelijk te helpen. Daarna begon hij hen te vragen om grote sommen contant geld op hun bankrekening te storten. Toen ze aangaven dat ze dit niet meer wilden, ontvingen ze bedreigingen van de verdachte en konden ze geen kant meer op. Tot ze besloten naar de politie te gaan.

Een opsporingsteam van de FIOD startte in 2023 het onderzoek en liep tientallen bankrekeningen na die een goed beeld gaven van witwaspraktijken van de verdachte. Rechercheur Helena: ‘De verdachte deed met grote regelmaat contante stortingen op rekeningen van een ander. Die boekten dat geld uiteindelijk over naar Belgische bankrekeningen van bedrijven die in Spanje en Denemarken waren gevestigd.’

Analist Martijn vult aan: ‘Uit contacten met ons Team Criminele Inlichtingen (TCI) bleek dat de verdachte was uitgeweken naar het buitenland. Hij is daarna maanden van de radar geweest, totdat we plots informatie kregen dat de verdachte in Nederland was. Aan de hand van zendmastgegevens konden we achterhalen waar hij zich precies bevond en heeft de politie hem kort daarna aangehouden. Een voorbeeld van goede samenwerking tussen de FIOD en de politie.’

‘We hebben niet alleen de criminele geldstroom gestopt, maar ook het spoor van vernieling en ellende.’ De verdachte is onlangs voor de rechter verschenen.

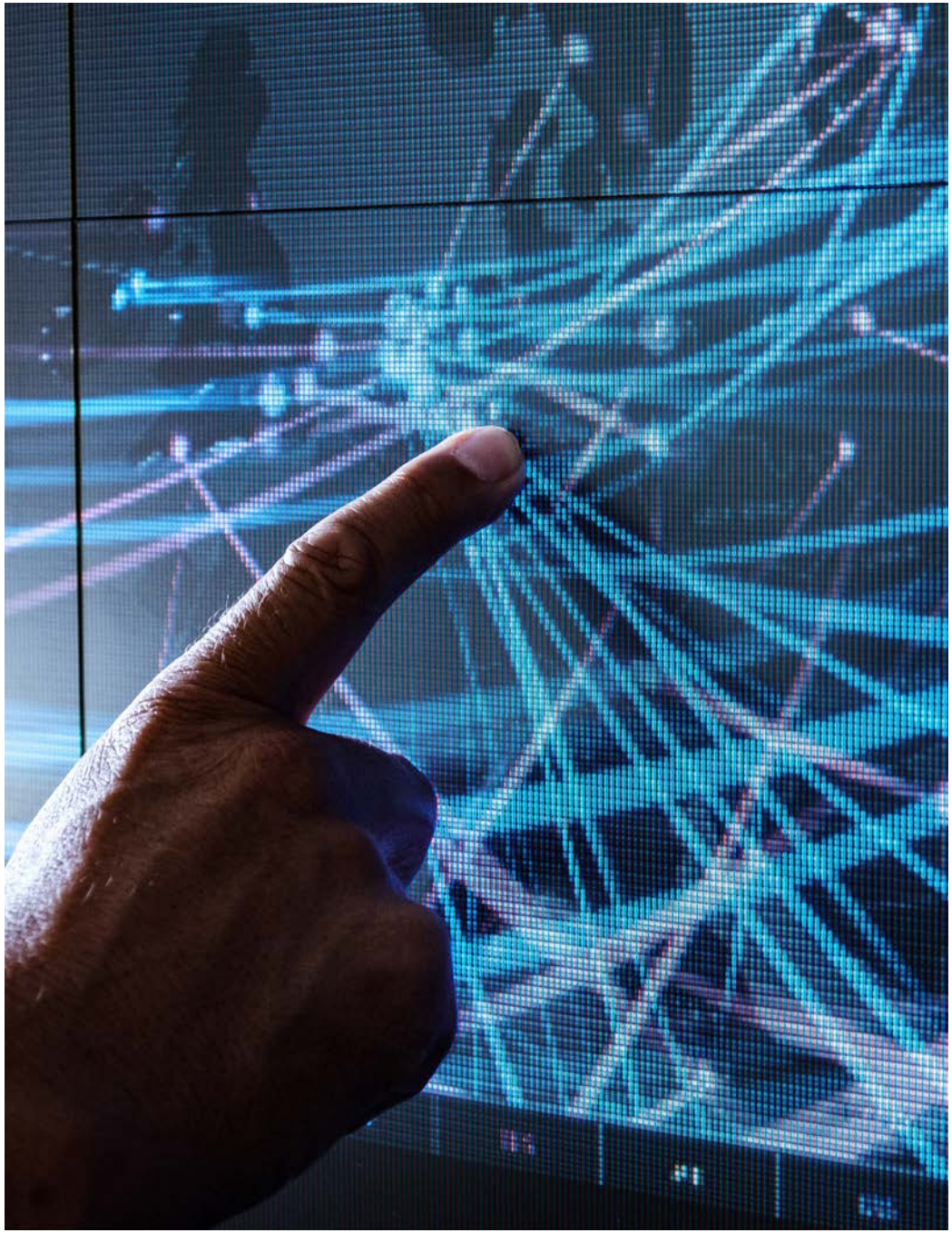

2. Internationale samenwerking

2.1. Internationale rechtshulp 15

2.2. Aanpak omzeilen van sancties 16

2.3. Grootschalige corruptiebestrijding 16

2.4. Bestrijding dividendstrippen 16

2.5. Samenwerking op logistieke knooppunten 19

2.6. Internationale bezoeken 21

Interview

17 **‘De aanpak van sanctie-omzeilen is voor de opsporing pionieren’**

2. Internationale samenwerking

Criminaliteit kent geen grenzen. Bij een groot deel van de opsporingsonderzoeken heeft de FIOD te maken met internationale aspecten. Criminelen en fraudeurs gebruiken grenzen juist om het voor opsporingsdiensten lastiger te maken hun sporen te volgen. Daarom zoekt de FIOD wereldwijd de samenwerking met buitenlandse opsporingsdiensten.

Nederland host veel online servers waar cybercriminelen gebruik van maken. Dat vraagt een zeer actieve houding van de FIOD om online platforms die financiële criminaliteit faciliteren tegen te gaan. Samen met partners uit onder andere de Verenigde Staten, Noorwegen en Finland is het gelukt om online platforms offline te halen, waarover miljarden aan crimineel geld stroomt. Als de partners elkaar kennen en vertrouwen is snelle internationale samenwerking mogelijk. Dat is essentieel om deze operaties tot een succes te maken.

Internationaal samenwerken is vanzelfsprekend in het werk bij de FIOD. De FIOD is daarbij gericht op relevante EU-landen, het samenwerkingsverband van de Joint Chiefs of Global Tax Enforcement (J5: Verenigde Staten, Canada, Australië, Verenigd Koninkrijk) en op internationale organisaties als Interpol, Europol, het Europees Openbaar Ministerie en de OESO. In 2024 bestond Europol 25 jaar. Al kort na de oprichting sloot de FIOD zich aan bij de Nederlandse vertegenwoordiging bij Europol; de ‘Dutch Desk Europol’. Daar werken inmiddels 3 FIOD-medewerkers fulltime.

2.1. Internationale rechtshulp

Bij opsporing naar grensoverschrijdende criminaliteit is samenwerking met andere landen nodig. Die samenwerking vindt plaats via rechtshulpverzoeken. Bijvoorbeeld een verzoek van Nederland aan het buitenland voor het horen van getuigen of verdachten, een verzoek om een kenteken te controleren, of een verzoek om beslag te leggen op vermogen in het buitenland. De FIOD voert ook veel van dit soort verzoeken uit die door het buitenland aan Nederland worden gedaan. In 2024 ging het om 272 behandelde verzoeken. Binnen de EU wordt hiervoor het Europees onderzoeksbevel (EOB) gehanteerd. Daarvan ontving de FIOD er in 2024 171. Daarnaast verstuurt en ontvangt de FIOD jaarlijks ook veel EOM-verzoeken voor grensoverschrijdende samenwerking binnen het Europees Openbaar Ministerie en verzoeken voor wederzijdse bijstand tussen douaneadministraties.

Uitdagingen rechtshulp

Internationale samenwerking is van groot belang, evenwel kan samenwerking via rechtshulp veel tijd vragen. Zeker in landen waar het juridische kader anders is dan het Nederlandse of Europese kan het gaan om een langdurig traject. Het ontbreken van een relevant netwerk en/of gevoelige geopolitieke verhoudingen bemoeilijken de operationele samenwerking. De FIOD gebruikt in die situaties actief de liaisons van de Politie, Koninklijke Marechaussee en het OM en de attachés van de Douane. Inmiddels kijkt de FIOD ook of het in bepaalde landen FIOD-liaisons kan plaatsen, in aanvulling op de kennis en expertise van de bestaande liaisons.

Kwaliteit rechtshulp

Niet alleen de intensiteit, maar ook de kwaliteit van samenwerking met andere landen neemt toe. Door te overleggen, afspraken te maken over prioritaire thema’s en fenomenen, en door elkaars organisaties goed te kennen, wordt rechtshulp beter en efficiënter. Gegevensuitwisseling gaat daardoor efficiënter en relevante (rest)informatie komt eerder bij de relevante personen terecht. De FIOD gebruikt dagelijks SIENA, het systeem voor informatie-uitwisseling via Europol. In 2024 zijn er bijna 1900 verzoeken verstuurd en ontvangen door de FIOD via dit systeem.

2.2. Aanpak omzeilen van sancties

In 2024 heeft een aantal strafrechtelijke onderzoeken geleid tot de aanhouding van personen die worden verdacht van het omzeilen of overtreden van geldende sanctiemaatregelen. Juist de rol van de Rotterdamse haven, als logistiek knooppunt in Europa en naar de rest van de wereld, maakt dat de FIOD extra aandacht besteedt aan het voorkomen dat gesanctioneerde goederen via Nederland worden geëxporteerd.

De FIOD brengt internationale opsporingsdiensten samen die zich inzetten tegen sanctie-omzeiling. In 2024 zijn de banden aangehaald met opsporingsdiensten binnen Europol en via bilaterale contacten met Baltische landen. De opsporingsdiensten hebben informatie, kennisproducten en fenomeenanalyses uitgewisseld. Zo kunnen ze meer hoog-risicosectoren, bedrijvenstructuren en faciliterende tussenpersonen identificeren en onderzoeken. Op het gebied van sancties lopen er bijvoorbeeld parallelle onderzoeken in Baltische landen en werd een gezamenlijke internationale actiedag opgezet. Naar aanleiding van een FIOD onderzoek heeft Europol een nieuwe werkgroep opgericht die onderzoek gaat doen naar een gesanctioneerde terroristische organisatie en de financiering daarvan.

Beluister FIODCast

Aflevering *Sancties en sluiproutes*

Ga naar Spotify >

Ga naar Apple Podcasts >

2.3. Grootschalige corruptiebestrijding

Dankzij deelname van de FIOD aan het International Anti-Corruption Coordination Centre (IACCC) is informatie ingewonnen die signalen over corruptie verder versterken. Ook werkte de FIOD bij verschillende opsporingsonderzoeken onder internationale opsporingscoördinatie. Daardoor konden deze onderzoeken succesvol worden afgerond, zoals bijvoorbeeld bij een bedrijf dat werd verdacht van omkoping om mijnlicenties in Congo te verkrijgen. Het bedrijf was gevestigd in Nederland en de strafbeschikking is in Zwitserland opgelegd.

2.4. Bestrijding dividendstrippen

Dividendstripping is een manier om geen of minder dividendbelasting te betalen. De FIOD en relevante toezichthouders hebben bestrijding van dividendstripping nationaal en internationaal geagendeerd. In 2024 zijn daardoor binnen de FIOD verschillende opsporingsonderzoeken naar dividendstripping gestart. Ook hebben de FIOD en de Belastingdienst in 2024 het voortouw genomen om in internationaal verband de kennis en expertise over dividendstripping verder te vergroten; typologieën en best practices worden nu gedeeld om dividendstripping beter te detecteren, onderzoeken en voorkomen.

Interview

‘De aanpak van sanctie-omzeilen is voor de opsporing pionieren’

Inventief team van rechercheurs spoort exporteur van vliegtuigonderdelen naar Rusland op

De FIOD kreeg van de Financial Intelligence Unit (FIU) Nederland melding van een bank over een verdachte transactie van een bedrijf dat vliegtuigonderdelen exporteert naar Rusland. De bank zag dat de omzet van het bedrijf helemaal stopte, nadat nieuwe sancties tegen Rusland in werking waren getreden. Kort daarna werd er ineens voor miljoenen verkocht aan Tadzjikistan. De bank vond dat vreemd. Daarop is de FIOD een onderzoek gestart.

‘We zagen dat het bij de inkomende transacties van de Tadzjiekse partijen om grote bedragen ging. Toen we deze partijen online natrokken, vonden we niets. Dat is vreemd als je op zo grote schaal zaken doet’, legt projectleider Philip uit. Het onderzoeksteam kwam erachter dat het een doorlevering betrof van vliegtuigonderdelen aan Rusland. Deze goederen mochten vanwege de geldende sancties niet worden geleverd.

De FIOD heeft tot taak personen en entiteiten strafrechtelijk op te sporen die sancties overtreden of omzeilen. Dit thema is hoog op de agenda gekomen na inwerkingtreding van de nieuwe sanctiepakketten tegen Rusland sinds 23 februari 2022.

Opsporing van sanctie-omzeilen is pionieren. Ik merk wel dat we in Nederland vooroplopen.

Het opsporingsteam heeft met inzet van specialistische opsporingsbevoegdheden, waaronder telefoontaps, bewijs vergaard om aan te tonen dat er in deze zaak sprake was van het omzeilen van sancties. Philip legt uit: ‘Je kunt alles in het onderzoek wel helder hebben, maar de kunst is om het bewijs sluitend te krijgen voor het eind proces-verbaal. We leren veel al doende, want de opsporing van sanctie-omzeiling is een misdaadvorm in ontwikkeling. Manieren waarop sancties worden omzeild wijzigen snel. En elke zaak is anders. Maar voor het hele team geldt dat we gewend zijn om te pionieren.’

Met nationale partners als de Douane en internationale partners waaronder de Verenigde Staten is veel kennis en informatie opgehaald. Philip: ‘We hebben sowieso veel contact met buitenlandse partners, omdat die voor dezelfde uitdagingen staan. Zo leren we van elkaar, al merk ik dat we in Nederland vooroplopen als het gaat om het opsporen van sanctieomzeiling.’

Op de actiedag heeft het team op diverse plaatsen doorzoekingen gedaan. Daarbij is de verdachte aangehouden en is beslag gelegd op een woning, meer dan 250.000 euro aan contant geld en banktegoeden van 160.000 euro. De hoofdverdachte is in eerste aanleg veroordeeld tot 32 maanden gevangenisstraf, een boete van 165.000 euro, een verbeurdverklaring van het contante geld en onttrekking aan het verkeer van de wapens. In 2025 volgt nog een ontnemingsprocedure.

2.5. Samenwerking op logistieke knooppunten

In 2024 is het European Ports Intelligence Programme gestart. Dit programma richt zich op het opbouwen van een informatiepositie over financiële facilitators rond grote logistieke knooppunten (mainports) in Nederland en in Europa.

Ook is in 2024 een project gestart om een criminaliteitsbeeld op te maken van criminele geldstromen tussen Nederland en Latijns-Amerika, inclusief de Caribische regio. Doel van dit project is, om samen met de politie, inzicht in en kennis te verkrijgen over criminele geldstromen tussen deze regio en Nederland, en om aanbevelingen te doen voor het onderhouden van de strategische en operationele informatiepositie over de regio. De bedoeling is om daar een effectieve interventiestrategie op te baseren.

In diverse samenwerkingsverbanden met medewerkers van de Douane, (zeehaven)politie, Koninklijke Marechaussee en private partijen werkt de FIOD op belangrijke mainports samen in de bestrijding van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In 2024 is in dat verband een nieuw opsporingsteam gestart dat bestaat uit rechercheurs van de FIOD en politie.

Case

HARC-team arresteert corrupte havenmedewerkers

Drugs ontwrichten de samenleving. Daarom werken de FIOD, Douane, zeehavenpolitie en het Openbaar Ministerie in Rotterdam nauw samen in het Hit And Run Cargo (HARC)-team om drugssmokkel tegen te gaan. Zo werden 2 corrupte havenmedewerkers aangehouden en een helper die meerdere malen tientallen kilo's cocaïne uit containers haalden.

De drugs werden in Zuid-Amerika achter de inspectieluiken van koelcontainers verstopt. De 2 verdachten, die werkten bij een koelcontainerservicebedrijf, haalden de drugs in de Rotterdamse haven uit de containers en voerden ze de terminal af in hun privéauto. De derde stond op de uitkijk.

Het onderzoeksteam verzamelde veel bewijs tegen de verdachten. Zo maakte het team camerabeelden, tapte telefoons af en volgde de drugspakketten met peilbakens, tot de verdachten uiteindelijk werden gearresteerd. Het OM eiste vorig jaar 3, 6 en 7 jaar celstraf tegen de 3 verdachten.

Internationaal samenwerken

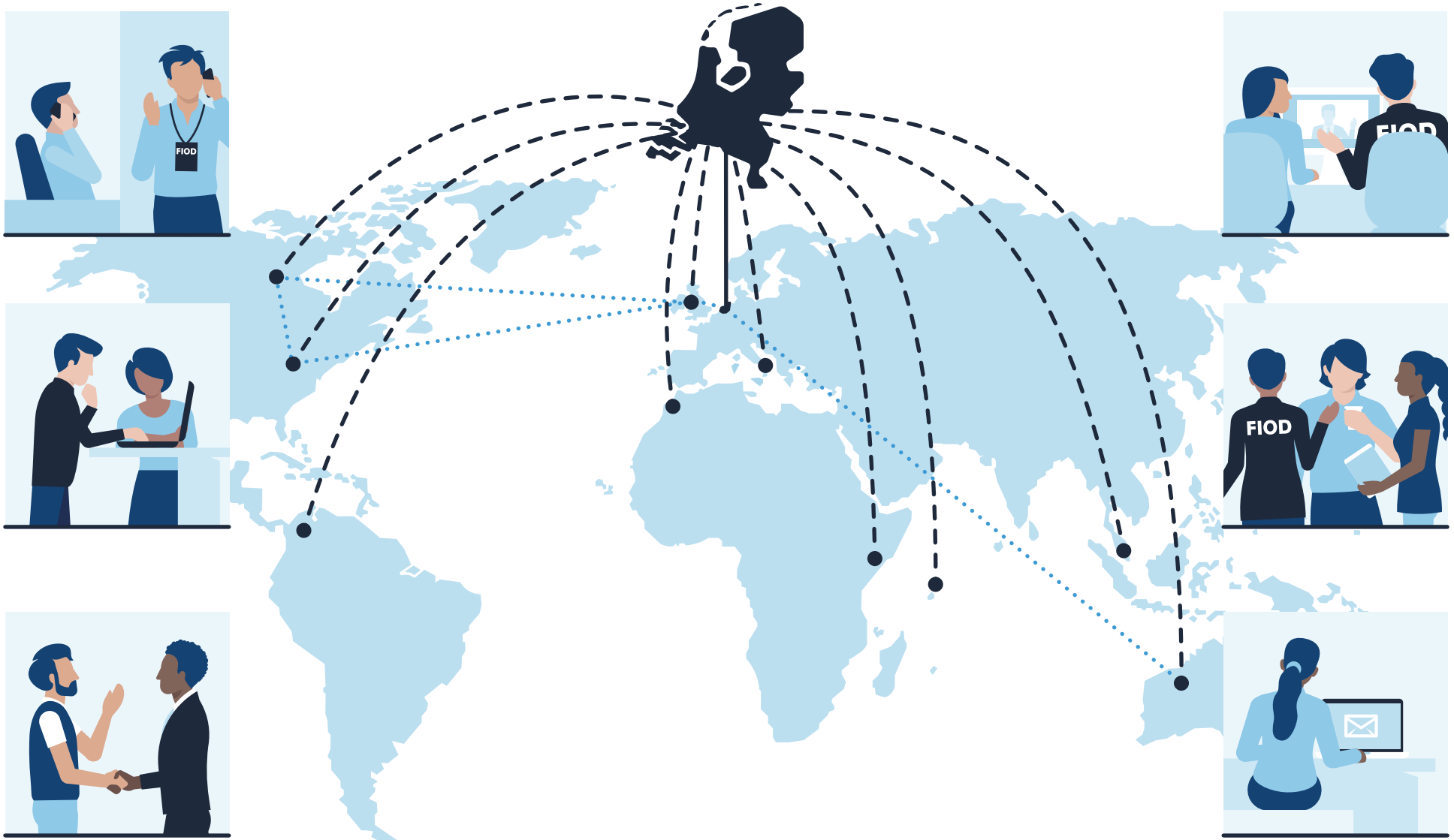

2.6. Internationale bezoeken

In 2024 heeft de FIOD veel buitenlandse delegaties mogen ontvangen voor kennismakingen op strategisch niveau, operationele onderzoeken en inhoudelijke trainingen. Ook hebben FIOD-collega's een aantal bezoeken afgelegd aan partnerlanden binnen en buiten de Europese Unie. Tijdens deze bezoeken aan onder andere Duitsland, Italië, Colombia, de Verenigde Staten en het Caribisch deel van het Nederlandse Koninkrijk, zijn afspraken gemaakt over de verdieping van een breed scala aan onderwerpen in relatie tot (operationele) samenwerking, zowel in de intelligence-fase als in de opsporingsfase. Een bezoek aan de Guardia di Finanza in Italië heeft geleid tot een samenwerkingsovereenkomst op zowel fiscaal gebied met de Belastingdienst vanuit het toezicht, als in de opsporing met de FIOD. Over en weer is de inzet van elkaar te leren over wet- en regelgeving, aanpak en werkwijzen en de mogelijkheid voor het delen van informatie.

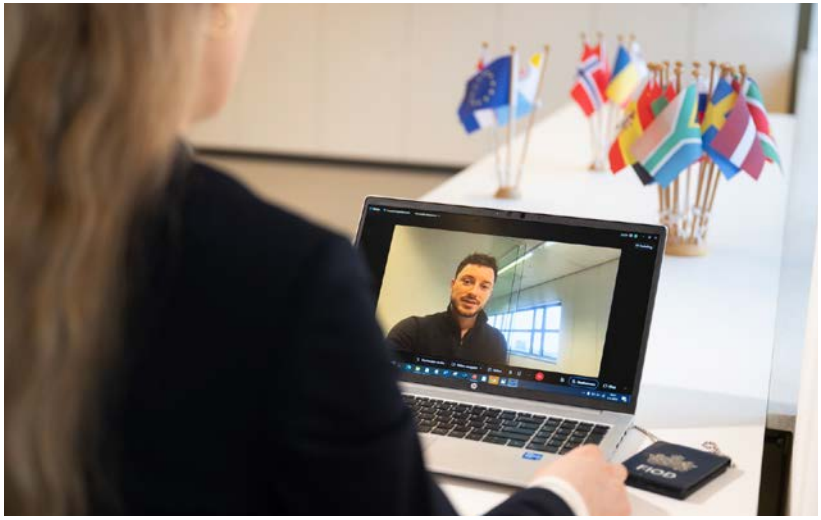

Case

Handelaar én geldezels strafrechtelijk vervolgd

Een geldezel stelt zijn bankpas of -rekening ter beschikking aan oplichters en criminelen, zodat die geld kunnen witwassen. Het lijkt makkelijk verdiend geld, maar is strafbaar. Dat ondervonden 7 jongemannen van 18 tot 21 jaar uit Noord-Nederland toen ze in januari 2024 samen met 4 andere verdachten door de FIOD werden aangehouden. De geldezels werden verdacht van witwassen en de andere verdachten van witwassen en de handel in merkvervalste kleding.

De handel in de merkvervalste kleding liep vooral via social media. Zo werd de collectie gepresenteerd op Instagram en konden kopers bestellingen doorgeven via Whatsapp. Om deze doorverwijzing te doorbreken heeft de FIOD het Instagram-account ontoegankelijk gemaakt voor gebruikers. Daarnaast is er op Instagram een filmpje geplaatst om de volgers mee te delen dat de aanbieder van de kleding, en daarmee het account, onderwerp is van een opsporingsonderzoek van de FIOD.

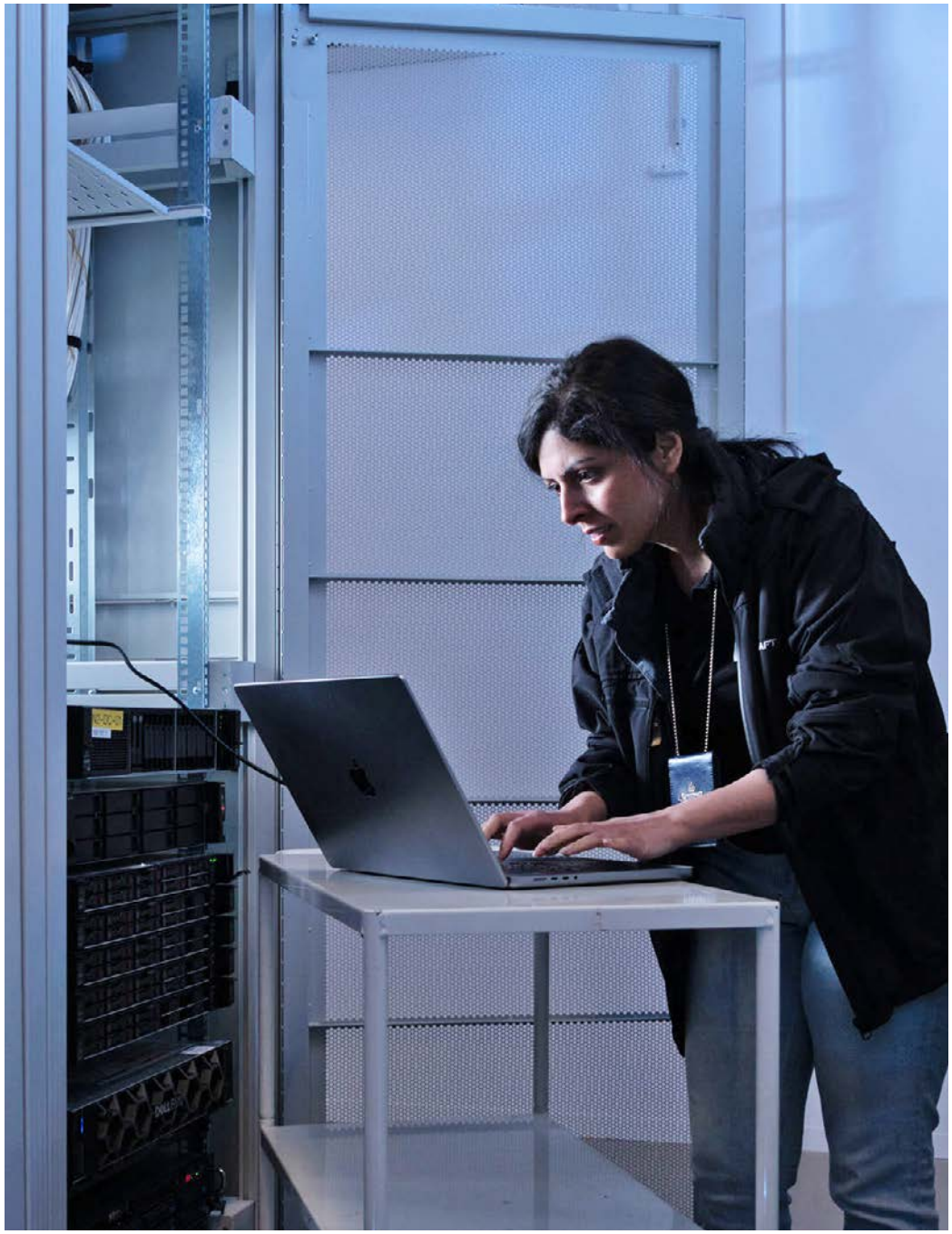

3. Digitale criminele geldstromen

3.1. Complexiteit van digitale criminele geldstromen 23

3.2. Financiële cybercrime 24

3.3. Witwassen 24

Interview

25 ‘Precies aanvoelen én een flinke dosis lef hebben’

3. Digitale criminele geldstromen

De opkomst van cryptotechnologie heeft geleid tot nieuwe manieren van bekende financieel-economische criminaliteit, zoals witwassen, belastingontduiking en de financiering van illegale activiteiten. Als financiële opsporingsdienst bestrijdt de FIOD het illegale gebruik van cryptovaluta en digitale criminele geldstromen. De FIOD ontwikkelt expertise en investeert voortdurend in technologie, kennisdeling en samenwerking.

Digitale geldstromen verwijzen naar een breed scala aan financiële transacties en activiteiten die gebruikmaken van digitale middelen of handelsplatformen. Bij digitale criminele geldstromen gaat het om het gebruik van digitale betaalmiddelen, voornamelijk virtuele valuta, zoals Bitcoin, Ethereum en diverse stablecoins, om illegale activiteiten te financieren of te faciliteren.

3.1. Complexiteit van digitale criminele geldstromen

Digitale criminele geldstromen zijn lastig te controleren, omdat ze direct tussen gebruikers verlopen. Criminelen kunnen wereldwijd digitaal geld verplaatsen, en doen dat bij voorkeur via landen met kwetsbare regelgeving en weinig toezicht. Bovendien zijn er bij bitcoins geen tussenschakels, zoals een bank. Door (pseudo) anonimiteit is het bovendien bijna onmogelijk om te achterhalen wie achter de geldstromen zit, vooral als extra verhullingsmethoden worden gebruikt. Daarom gebruikt de FIOD innovatieve technieken, zoals het analyseren van de werking van cryptovaluta-mixers, onderhoudt het goede (buitenlandse) contacten om kennis hierover te delen en maakt de FIOD gebruik van geavanceerde tooling om criminele digitale waardestromen in de blockchain te detecteren en te duiden.

Beluister FIODCast
Aflevering *Voorop door wetenschap*
Ga naar Spotify >
Ga naar Apple Podcasts >

Strategisch Programma Criminele Geldstromen (SPCG)
In 2024 is het SPCG 2024-2028 vastgesteld. Dit programma is het resultaat van diverse instanties: het Openbaar Ministerie (OM), de FIOD, de andere bijzondere opsporingsdiensten, de Politie, en de Financial Intelligence Unit - Nederland (FIU-Nederland).

Het SPCG bevat een nationaal overkoepelende strafrechtelijke strategie voor de komende jaren om criminele geldstromen op te sporen en te vervolgen. De aanpak van digitale criminele geldstromen vormt onderdeel van deze strategie. Ook biedt het een kader voor de werkprogramma's van de landelijke opsporingsdiensten, de FIU-Nederland en de verschillende onderdelen van het OM.

3.2. Financiële cybercrime

Cybercrime en het gebruik van cryptovaluta komen steeds vaker voor. Het Financial Advanced Cyber Team (FACT) van de FIOD is gespecialiseerd in geavanceerde financial cybercrime, waarvan geavanceerde crypto-onderzoeken onderdeel kunnen uitmaken. Voor medewerkers van de FIOD, en daarbuiten (toezichthouders, ministeries of buitenlandse partners), verzorgt het FACT voorlichtingen, opleidingen en ondersteuning bij het aanpakken van cybercrime.

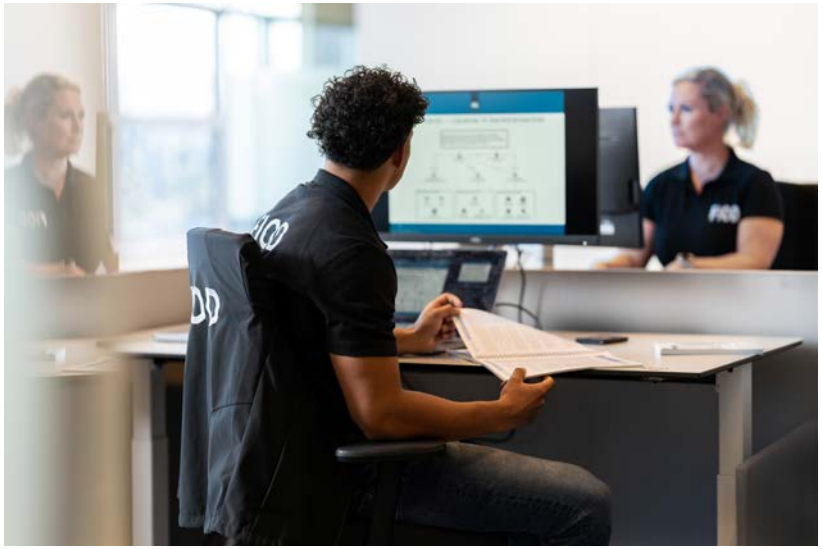

3.3. Witwassen

Een van de doelen van digitale criminele geldstromen is om de oorsprong van illegaal verkregen geld te verbergen, detectie door autoriteiten te voorkomen en de valuta te legitimeren. Dit proces wordt ingezet bij illegale activiteiten zoals fraude, cybercriminaliteit, drugshandel, terrorismefinanciering en corruptie. Witwassen speelt hierin een centrale rol, waarbij crimineel geld via complexe transacties en investeringen in legitieme bedrijven wordt omgezet in ‘schoon’ geld.

Naast het aandachtspunt van witwassen met digitale geldstromen werkt het Anti Money Laundering Center (AMLC) van de FIOD ook aan de aanpak van Trade Based Money Laundering (witwassen via goederen) en de ontwikkeling van witwastypologieën. Een witwastypologie helpt publieke en private partijen om witwasrisico’s te herkennen. In 2024 hebben we 19 nieuwe witwastypologieën ontwikkeld, zoals voor buitenlandse rechtspersonen en vastgoed. Een voorbeeld van een witwastypologie is het gebruiken van bankrekeningen in landen met een bankgeheim.

In 2024 was de FIOD ruim 10 jaar actief op het terrein van de geïntensiveerde witwasbestrijding. De FIOD organiseerde een symposium om hier aandacht aan te schenken en kennis en ervaring uit te wisselen. Bij het symposium waren veel publieke en private partners aanwezig. De aanwezigheid van een breed publiek geeft aan dat verantwoordelijkheid voor de bestrijding van witwassen breed gevoeld wordt en een brede publieke-private en (inter)nationale aanpak nodig is.

Interview

‘Precies aanvoelen én een flinke dosis lef hebben’

Opsporingsteam haalt cryptovaluta-wisseldiensten uit de lucht – miljoenen euro’s aan cryptovaluta in beslag genomen

Wie cryptovaluta wil wisselen voor dollars, euro’s of andere cryptovaluta, kan terecht bij online cryptovaluta-wisseldiensten. Sommige van deze diensten helpen criminelen bij het witwassen van uit misdaad verkregen cryptovaluta. In september 2024 haalde de FIOD met het Team High Tech Crime (THTC) van de nationale politie daarom een grote cryptovaluta-wisseldienst offline en legde beslag op miljoenen euro’s aan cryptovaluta.

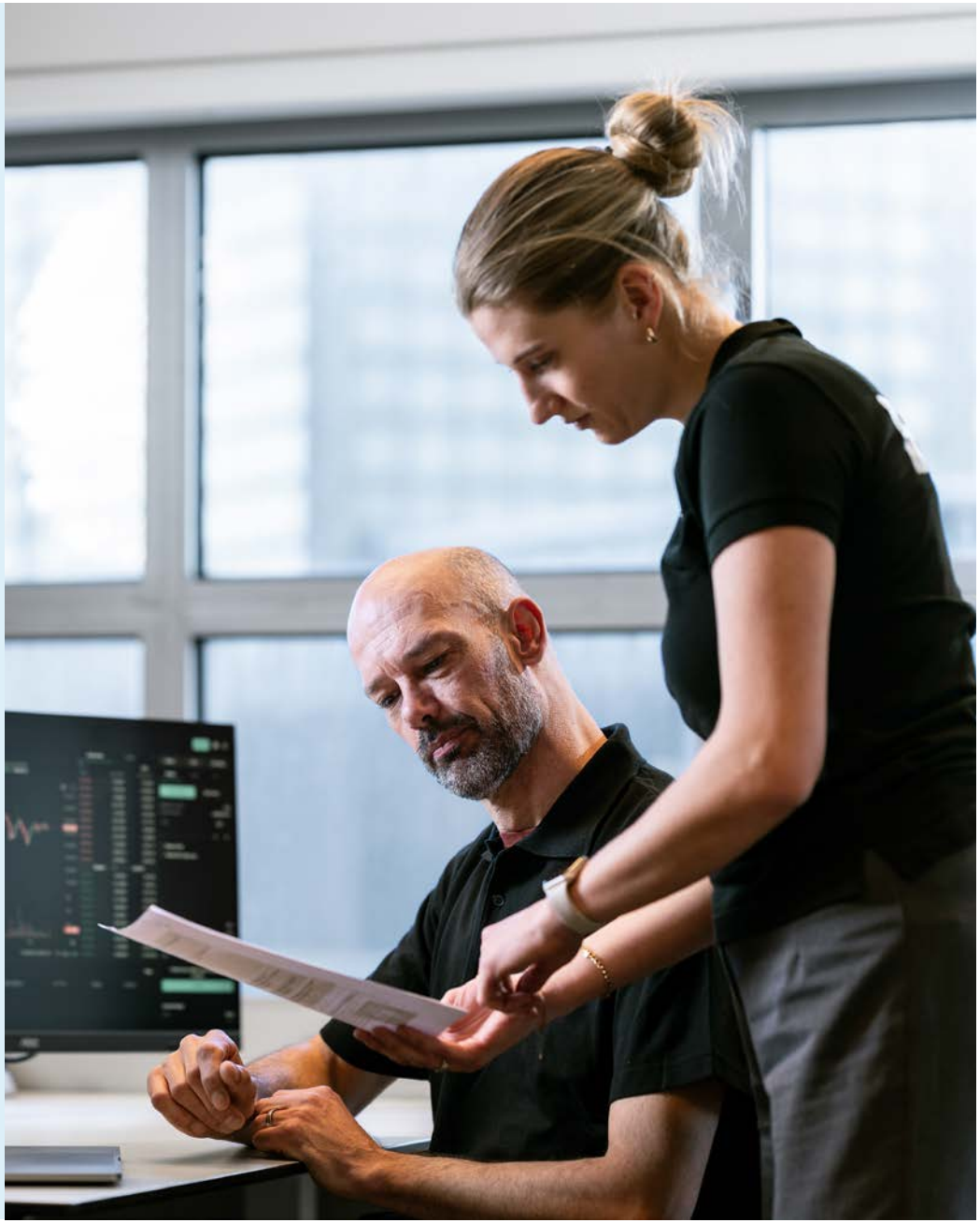

‘De FIOD heeft de digitale expertise om financiële criminaliteit en complexe geldconstructies te onderzoeken en doorgronden.’ Projectleider Bente van een opsporingsteam vertelt over een intensief onderzoek dat zij eind 2024 met haar collega's inzette: ‘Het onderzoek rond het platform Cryptex was aanvankelijk opgestart door THTC van de politie. Meteen was duidelijk dat er op miljoenen euro’s aan cryptovaluta beslag gelegd kon worden. Er was ook een internationaal verband om deze zaak op te pakken, want in de Verenigde Staten liep al een onderzoek naar dezelfde wisseldienst.’

Malafide cryptovaluta-wisseldiensten maken gebruik van de digitale infrastructuur in Nederland. Zij voeren nauwelijks een Know Your Customer-beleid en bieden bewust de mogelijkheid om de herkomst van cryptovaluta onherleidbaar te maken.

Het is een kunst om onderzoek te doen naar een netwerk zónder dat je zelf wordt ontdekt.

Het strafrechtelijk onderzoek dat het opsporingsteam deed, is best lastig: ‘Dit soort dienstverleners staat erom bekend dat ze hun digitale infrastructuur ontzettend goed beveiligen en inrichten. Het vraagt de nodige voorbereiding en technische expertise om daartoe door te dringen. We wisten dat verdachten in deze zaak uit Rusland en Oekraïne kwamen, dit zijn landen die digitaal goed zijn onderlegd. Het is een kunst om onderzoek te doen naar dat netwerk zónder dat je zelf wordt ontdekt. Onze collega’s van het THTC en FACT hebben ons daarbij ondersteund.’

Het opsporingsteam startte begin september. Er werd direct een actiedag afgesproken. 'Bij de FIOD hebben we een flinke dosis lef en tegelijkertijd voelen we goed aan wat wél en niet kan. Nauwe samenwerking met de officier van justitie van het Functioneel Parket is daarbij heel belangrijk. Ook in dit onderzoek trokken we samen op.’ In de basis werkt Bente met een klein team, maar elke rechercheur heeft verschillende expertises in huis, waardoor het team efficiënt en effectief kan opereren.

En dat is nodig. Ook wordt soms veel inzet van de eigen medewerkers en samenwerkingspartners gevraagd. In het onderzoek van Bente waren kort voor de actiedag nog obstakels. Nadat er op de actiedag de hele nacht werd doorgewerkt met opsporingspartners, kon iedereen in de vroege ochtend naar huis.

Tijdens de actiedag hebben in Nederland en in het buitenland verschillende doorzoekingen plaatsgevonden, waaronder bij de datacenters waar de servers van de wisseldienst stonden. Daarbij zijn deels de servers offline gehaald, maar ook zijn er servers meegenomen terwijl deze nog live waren. Dit bood de kans om ook op het FIOD-kantoor nog onderzoek te doen naar de werking van de wisseldienst en eventueel beslag te leggen op nog aanwezig vermogen. Bente: ‘We hebben uiteindelijk beslag kunnen leggen op ongeveer 7 miljoen euro aan cryptovaluta’.

4. Realisatie FIOD 2024

4.1. Aantal processen-verbaal 28

4.2. Omgevingsgerichte onderzoeken 28

4.3. Berechtingsresultaat 28

4.4. Beslag 28

4.5. Thematische verantwoording directe opsporingsuren 29

4.6. Capaciteitsverdeling 31

Interview

33 **‘We weten hoe de smokkelhazen lopen. Die logistieke kennis heeft meerwaarde’**

4. Realisatie FIOD 2024

In dit hoofdstuk geven we weer welke concrete cijfermatige resultaten de FIOD in 2024 heeft behaald. De FIOD kiest voor een aanpak waarbij het financieel en maatschappelijk effect zo groot mogelijk is.

4.1. Aantal processen-verbaal

De FIOD geeft onder het gezag van een officier van justitie van het Openbaar Ministerie (OM) uitvoering aan strafrechtelijke onderzoeken. Dit onderzoek wordt afgerond met de overdracht van een eind proces-verbaal (PV) aan het OM. In 2024 heeft de inzet van de FIOD op de diverse thema's (zie Figuur 2) in totaal tot 525 processen-verbaal geleid. Dit is een lichte toename ten opzichte van 2023 toen er in totaal 461 processen-verbaal werden opgeleverd. Van de 525 eind processen-verbaal ingeleverd bij het OM in 2024 zijn 279 processen-verbaal ingeleverd bij het Functioneel Parket. Daarnaast ontving de FIOD 272 rechtshulpverzoeken van buitenlandse opsporingsdiensten (zie paragraaf 2.1).

4.2. Omgevingsgerichte onderzoeken

Bij de selectie van signalen en het uitwerken van een fenomeen binnen een thema wordt vooraf met de toezichthouder besproken wat de bijdrage en inzet van het strafrecht is. Dit is een beweging naar de voorkant in het maken van een keuze van het meest effectieve en efficiënte handhavingsinstrument. Het percentage omgevingsgerichte strafrechtelijke onderzoeken in 2024 is 45 procent. Hiermee is de norm van minimaal 40 procent behaald.

4.3. Berechtingsresultaat

Bij zaken die zich lenen voor vervolging in het strafrecht bespreekt de FIOD in een vroeg stadium met het Openbaar Ministerie (OM) en onze toezichthouders of het OM gaat vervolgen of niet. Een toezichthouder kan een zaak ook bestuursrechtelijk afdoen, bijvoorbeeld met het opleggen van een boete of heffing. Het OM bepaalt of de verdachte strafrechtelijk wordt vervolgd. Van de processen-verbaal van de FIOD die in 2024 tot een uitspraak hebben geleid, is in 89 procent een vorm van bestraffing opgelegd: een veroordeling, een transactie, een strafbeschikking van het OM, een bestuurlijke boete of een andere afdoening. Daarmee is ook in 2024 het beoogde berechtingsresultaat van 82 procent gehaald. In 11 procent van de gevallen is uiteindelijk geen straf opgelegd. Het kan hier gaan om een sepot van de officier van justitie of het oordeel van de rechter over onvoldoende bewijs.

4.4. Beslag

De FIOD kan bij een strafrechtelijk onderzoek beslag leggen op voorwerpen of criminele gelden. Hiermee frustreert en verstoort de FIOD het verdienmodel van criminelen. Afpakken van onterecht verkregen vermogen draagt ook bij aan het herstel van het rechtsgevoel. In 2024 heeft de FIOD voor 82,4 miljoen euro aan waarde in beslag genomen, meer dan de doelstelling van 76,8 miljoen euro. Er is onder andere beslag gelegd op cryptovaluta, vastgoed, bankrekeningen, (luxe) auto's en designergoederen.

4.5. Thematische verantwoording directe opsporingsuren

In het 'handhavingsarrangement' (HHA) en de daarin opgenomen jaarschijf worden de directe opsporingsuren van de FIOD over thema's verdeeld. Het HHA wordt afgesloten tussen de Directeur-Generaal Belastingdienst en de hoofdofficier van justitie van het Functioneel Parket. De een namens het ministerie van Financiën, de ander namens het Openbaar Ministerie.

In Figuur 2 staat het overzicht van de prestatie-indicatoren en de uiteindelijke realisatie van de directe opsporingsuren per thema in 2024.

Figuur 2. *Capaciteitsinzet naar thema in 2024*

Prestatie-indicator uren	Beoogd 2024 in %	Realisatie 2024 in %
Fiscale delicten	15-25	23,0
Douanedelicten	9-19	11,9
Toeslagen	1-3	1,4
Witwassen	24-34	25,5
Faillissementsfraude	4-10	4,5
Corruptie	3-9	6,5
Corruptie overig	1-5	2,6
Financieel	1-5	3,3
Terrorismefinanciering/Sancties	1-4	4,5
Overige delicten	6-12	8,7
IE merkfraude	1-4	1,1
Opsporing uit buitenland	2-6	4,7
Nawerk	1-4	2,1

We lichten resultaten van 2024 op 3 thema's uit:

Financieel

Het integriteitstoezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandsche Bank (DNB) is gericht op een schone en integere financiële sector. De toezichthouders treden meestal zelf bestuursrechtelijk op wanneer er overtredingen van financiële wet- en regelgeving zijn geconstateerd die vallen onder de categorie economische delicten. Over de wijze van afdoening vindt vooraf afstemming plaats met de FIOD en het OM. Dat gebeurt om ongeoorloofde samenloop van bestuurlijke en strafrechtelijke sancties te voorkomen.

Door de gezamenlijke aanpak van DNB/AFM, het FP en de FIOD vindt de strafrechtelijke inzet plaats ten aanzien van ernstige wettelijke schendingen die zien op specifieke organisaties en/of fenomenen. Voor het toezicht waar DNB mee is belast ziet de gezamenlijke aanpak in 2024 hoofdzakelijk op illegale trustkantoren, betaalinstellingen en crypto-partijen én non compliance van money transfer organisaties, betaalinstellingen en trustkantoren. Voor het toezicht waar de AFM mee is belast is dit gericht op beleggingsfraude en marktmisbruik. In 2024 zijn hier verschillende onderzoeken naar gestart. Een aantal onderzoeken dat al eerder was gestart, liep door in 2024.

Zo zijn in 2024 2 strafbeschikkingen opgelegd wegens handel met voorwetenschap. De FIOD is een strafrechtelijk onderzoek gestart naar vermoedelijke beleggingsfraude, waarbij gebruik werd gemaakt van een (crypto)token en sprake was van vermoedelijke overtreding van financiële toezichtwetgeving. Ook is een onderzoek gestart wegens het zonder vergunning verrichten van betaaldiensten.

Faillissementsfraude

Faillissementsfraude vormt een ernstige bedreiging voor de integriteit van het Nederlandse economische systeem. Jaarlijks loopt de samenleving hierdoor honderden miljoenen euro's mis. Frauderende ondernemers onttrekken opzettelijk activa aan het failliete vermogen en vervalsen boekhoudingen om schuldeisers, waaronder de Belastingdienst, te benadelen. Deze praktijken hebben directe en indirecte financiële gevolgen voor de ondernemers in Nederland maar ondermijnen ook het vertrouwen in de rechtstaat.

De FIOD speelt een cruciale rol in de bestrijding van faillissementsfraude. Door fraudeurs op te sporen draagt de FIOD bij aan rechtsgelijkheid en herstel van vertrouwen in het economische verkeer in Nederland. Een doortastende en zichtbare aanpak van deze fraude is essentieel om het speelveld eerlijk te houden en het vertrouwen in de economie en het ondernemerschap te behouden. Dat vraagt een proactieve houding van de opsporing. De FIOD hield in 2024 daarom nauwlettend de media in de gaten en benaderde actief curatoren om hen te bewegen melding te doen bij vermoedens van faillissementsfraude. De FIOD besteedde in 2024 extra aandacht aan veelplegers binnen faillissementsfraude.

Fiscaal

De Belastingdienst is in Nederland de fiscale toezichthouder. De FIOD spoort fiscale fraude en criminaliteit op. In 2024 is de FIOD ruim 100 nieuwe strafrechtelijke onderzoeken naar fiscale fraude gestart. De FIOD draagt er op deze manier aan bij dat belastingplichtigen tijdig en juist belastingaangiften doen en zorgt ervoor dat ernstige belastingvergrijpen worden vervolgd.

In 2024 waren de aanpak van btw-netwerkfraude en btw-carrouselfraude prioritaire aandachtsgebieden voor een strafrechtelijke aanpak.

Bij de bestrijding van deze fraude lag de focus van de FIOD op het bestrijden van georganiseerde fraude. Daarnaast zijn in 2024 onderzoeken naar BPM-fraude en dividendstripping opgestart.

Case

Fiscaal strafrechtelijk onderzoek vanwege ingebrekestelling

In 2024 heeft een opsporingsteam binnen enkele maanden een strafrechtelijk onderzoek afgerond naar een ondernemer die zijn administratie niet op orde had en de Belastingdienst hier geen inzage in gaf. Ondernemers zijn verplicht een gedegen administratie over hun bedrijfsvoering bij te houden en hier inzage in te geven aan de Belastingdienst als die daar bij een boekenonderzoek om verzoekt.

De FIOD stelde in 2024 nogmaals een strafrechtelijk onderzoek in naar een aantal vennootschappen van de verdachte ondernemer. Deze vennootschappen voldeden niet aan de administratie- en informatieverplichtingen van de Belastingdienst. De FIOD deed in 2023 al een opsporingsonderzoek naar dezelfde verdachte, omdat de ondernemer toen stelselmatig geen aangiften inkomstenbelasting had gedaan. Als gevolg van het laakbare gedrag van de ondernemer had de Belastingdienst voor vele miljoenen aan ambtshalve aanslagen opgelegd, waarvan niets was betaald.

Onder andere in het verhoor beloofde de ondernemer in 2023 beterschap, maar maakte die toezegging niet waar. De ondernemer moest zich voor beide zaken verantwoorden voor de rechtbank. Voor het niet voldoen aan de administratie- en inlichtingenplicht is de ondernemer veroordeeld tot een gevangenisstraf van 12 maanden en een beroepsverbod van 5 jaar.

4.6. Capaciteitsverdeling

De FIOD heeft in 2024 1.668.775 uur besteed aan opsporing. De FIOD verdeelt de gerealiseerde uren onder naar directe opsporingsuren, Zien en Veredelen, en ondersteunende opsporingswerkzaamheden. Onder directe opsporingsuren vallen de uren die rechtstreeks aan een opsporingsonderzoek zijn toe te rekenen. Zien en Veredelen is het bewerken van verkregen signalen en gegevens, zodat deze bruikbaar zijn voor strafrechtelijke onderzoeken. Onder deze categorie vallen ook de uren die worden ingezet op het verstevigen van onze strategische en tactische intelligence positie. Op die manier maken we gefundeerde keuzes over welke zaken we oppakken gericht op het bereiken van effect en impact. Ondersteunende opsporingswerkzaamheden zijn de uren van de medewerkers die ondersteuning bieden aan de opsporingsteams, maar niet altijd direct te relateren zijn aan een specifiek opsporingsonderzoek. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij de teams criminele inlichtingen en de teams die kennis- en informatieposities opbouwen.

Figuur 3. *Realisatie aantal uren opsporingscapaciteit*

Interview

‘We weten hoe de smokkelhazen lopen. Die logistieke kennis heeft meerwaarde’

Combiteam Havens toont betrokkenheid directie van grote onderneming aan bij illegale smokkel in haven Vlissingen

Nederland heeft een aantal grote zeehavens. De FIOD voert hier in samenwerking met andere organisaties strafrechtelijke onderzoeken uit en heeft daarbij 3 speerpunten: stoppen van illegale smokkel, corruptie en illegale geldstromen.

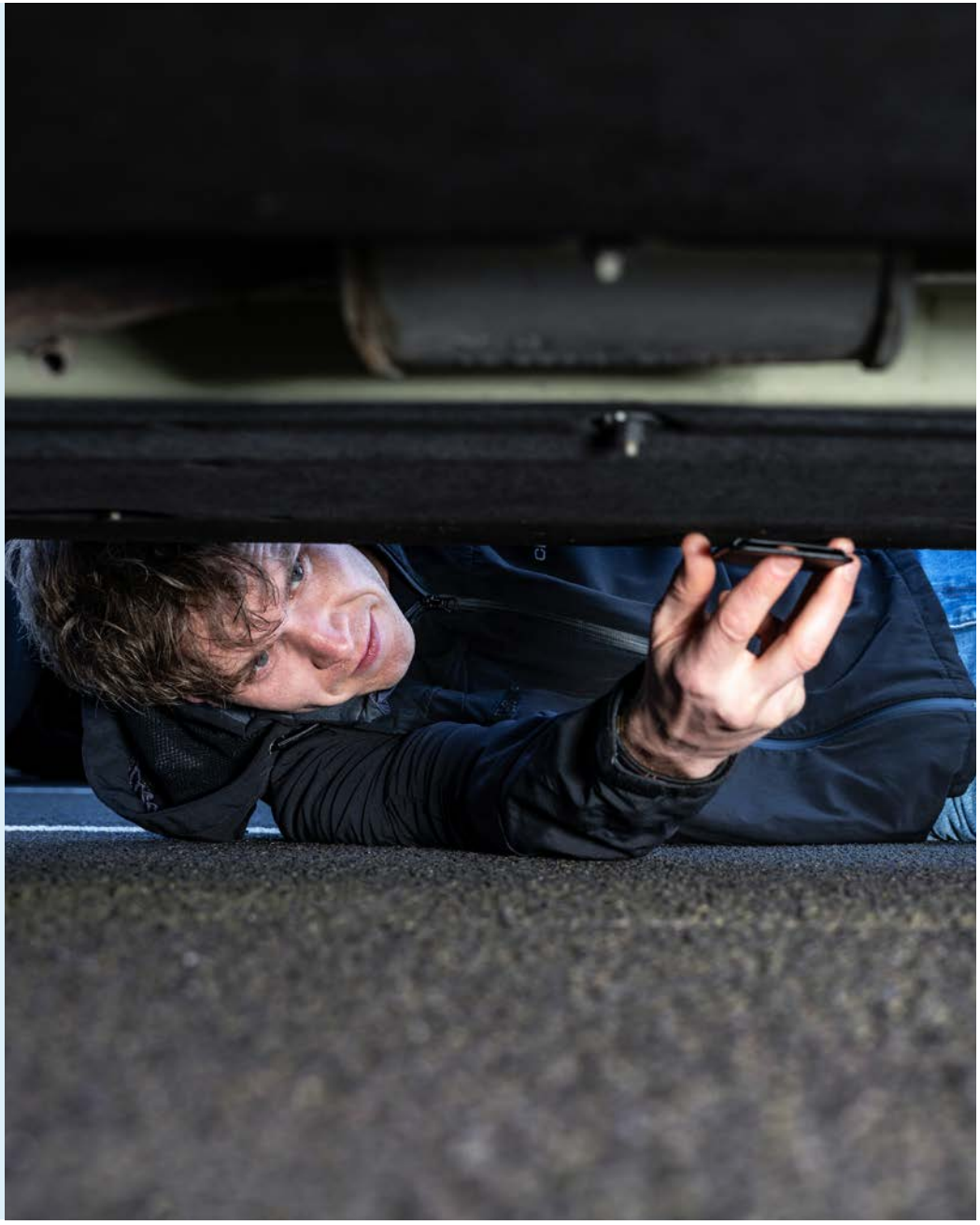

Het Combiteam Havens is een samenwerkingsverband van de zeehavenpolitie, FIOD, Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie met een focus op deze speerpunten. Het Combiteam boekte in 2024 succes in een complex opsporingsonderzoek bij een grote onderneming in een van de zeehavens.

Carlo, leidinggevende van het Combiteam Havens: 'We concludeerden dat criminelen alleen met hulp van binnenuit hun smokkelwaar konden invoeren. Dus: met hulp van medewerkers van de verdachte onderneming met een cruciale rol in het logistieke en financiële proces.' De onderneming was al eerder in beeld als opslagplaats van verdovende middelen. De FIOD werd ingeschakeld vanwege de complexiteit van de zaak en specifieke expertise op het gebied van logistieke processen, corruptie en illegale geldstromen.

Het bedrijf had een enorm terrein, een kade van honderden meters lang, tientallen loodsen en bergen met steen, metaal en zand. Er waren grote legale goederenstromen. De drugs werden verstopt in aluminium blokken, tussen dekladingen schroot, ladingen steenkool en zelfs tussen sojabonen.

Onze financiële experts pluizen bankrekeningen uit en vinden afwijkingen

Bovendien waren er veel scheepsbewegingen en honderden vrachtwagens die wekelijks de poort in- en uitreden. Daardoor was het niet eenvoudig om het bewijs te verzamelen en rond te krijgen. Carlo: 'We hebben veel capaciteit en verschillende bijzondere opsporingsbevoegdheden moeten inzetten. We hebben vertrouwelijke gesprekken opgenomen, taps geplaatst en onder dekmantel gewerkt.'

Cruciaal in deze zaak was de expertise die de FIOD toevoegde aan het team van de politie. 'Met onze kennis van het logistieke proces, corruptie en de douaneprocessen weten we hoe de hazen lopen. Daarnaast hebben we financiële experts in huis, zoals fiscale experts, registeraccountants en financiële rechercheurs die bankrekeningen uitpluizen en afwijkingen kunnen zien.' Door de taps en analyse van ontcijferde crypto-communicatie kreeg het team een steeds beter beeld waar en wanneer de strafbare feiten werden gepleegd.

Bij de actiedag in mei 2024 zijn op 7 locaties doorzoekingen gedaan. Daarbij zijn een boot, woningen, geld, communicatiemiddelen en administratie in beslag genomen en 3 directeuren als verdachte aangehouden. Zij zijn in verschillende zittingen voor de rechter verschenen. De burgemeester heeft de terminal voor een periode van een jaar laten sluiten. Kort daarna is het faillissement van het bedrijf uitgesproken.

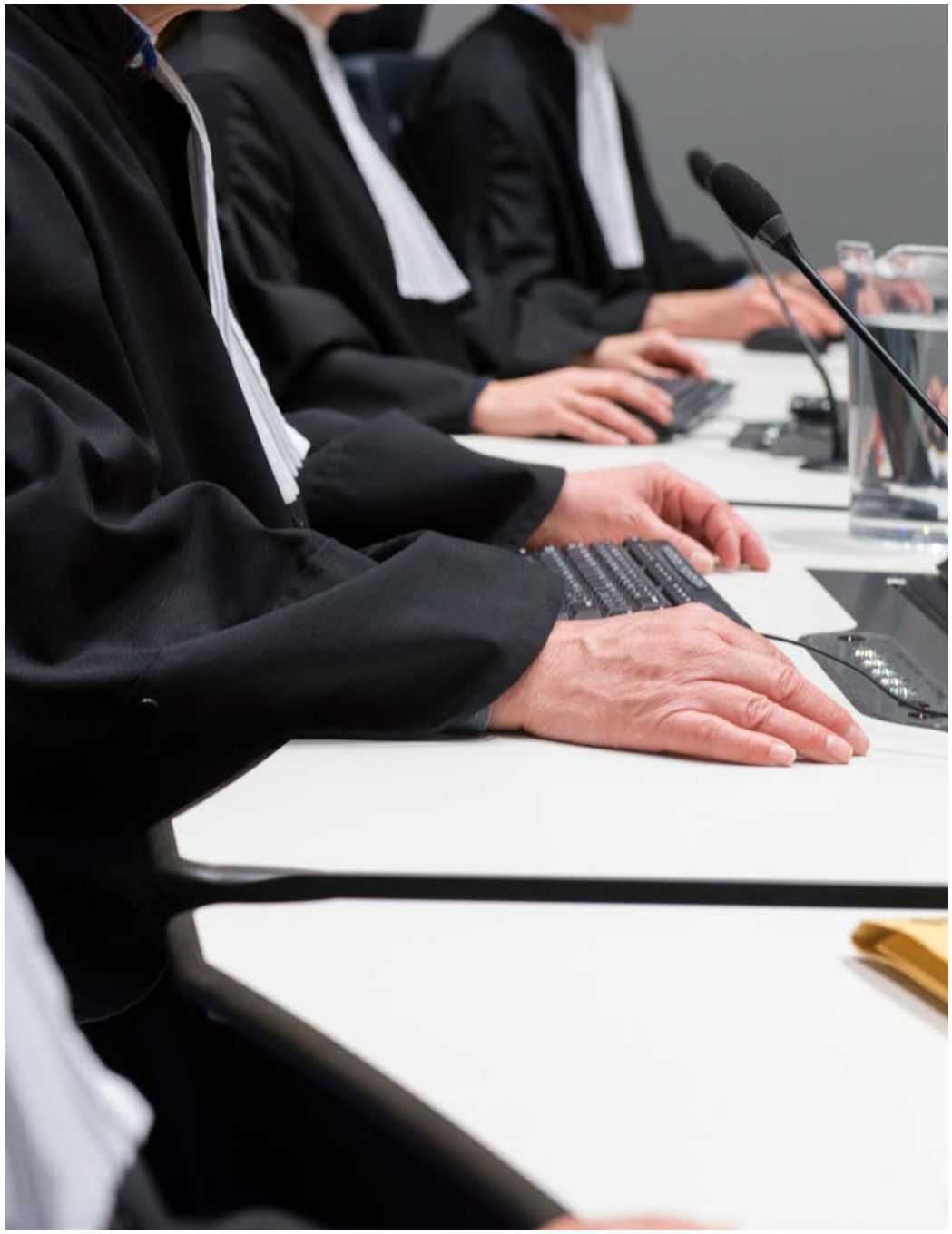

5. Afdoening Functioneel Parket 2024

5.1. Algemeen 35

5.2. Resultaten 2024 36

5. Afdoening Functioneel Parket 2024

5.1. Algemeen

In voorgaande hoofdstukken zijn de behaalde resultaten van de FIOD gepresenteerd. In dit hoofdstuk worden de prestaties van het Functioneel Parket toegelicht. De Wet op de bijzondere opsporingsdiensten stelt dat er jaarlijks een jaarverslag wordt opgesteld over de realisatie van de afspraken in het handhavingsarrangement. Het gaat hierbij om de prestatie-indicatoren zoals afgesproken in het handhavingsarrangement (jaarschijf 2024) met de FIOD en de Belastingdienst.

Wat is het Functioneel Parket?

Het Functioneel Parket is een specialistisch, landelijk opererend onderdeel van het Openbaar Ministerie, dat zich toelegt op complexe fraude en milieucriminaliteit bestrijden en op complexe ontnemingszaken afwikkelen. Hierbij is het Functioneel Parket verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging in strafzaken, waarin een bijzondere opsporingsdienst (BOD), in dit geval de FIOD, het opsporingsonderzoek doet.

Geregistreerde parketnummers

De FIOD spreekt in termen van ‘afgeronde strafrechtelijke onderzoeken’ door het inleveren van een zogenaamd eind-proces-verbaal (PV). Uitgangspunt van het Functioneel Parket is ‘geregistreerde parketnummers’. 1 parketnummer betekent 1 verdachte. Dit kan een natuurlijk persoon of een rechtspersoon zijn. In 1 strafrechtelijk onderzoek kunnen meerdere parketnummers zijn geregistreerd.

Hoe werken parketnummers?

Als een verdachte terecht moet staan voor een strafbaar feit, kan hij worden gedagvaard om voor de rechter te verschijnen. Op het parketnummer dat aan deze verdachte is gekoppeld, wordt de beslissing ‘dagvaarden’ genomen.

Bij een strafrechtelijk onderzoek gebeurt het regelmatig dat bij verschillende verdachten (ieder met een eigen parketnummer) een verschillende beslissing wordt genomen. Bijvoorbeeld als in 1 onderzoek de natuurlijke persoon en de rechtspersoon zijn aangemerkt als verdachte en op een later moment, bijvoorbeeld in geval van faillissement, de strafzaak tegen de rechtspersoon wordt geseponeerd. De bestuurder van de rechtspersoon kan in dat geval alsnog worden vervolgd.

Een strafzaak kan ook buitengerechtelijk worden afgedaan. Dit kan met een OM-strafbeschikking of een transactie. Of een strafzaak kan worden geseponeerd.

Prioriteiten van het College van procureurs-generaal

Het Functioneel Parket volgt voor de periode 2023-2026 de prioriteiten die het College van procureurs-generaal hebben vastgesteld, door aan die prioriteiten Functioneel Parket-doelen te koppelen. Het Functioneel Parket beoogt minder afhankelijk te worden van de zittingscapaciteit bij de rechtspraak, door méér onderzoeken buitengerechtelijk af te doen. Bijvoorbeeld door OM-strafbeschikkingen op te leggen.

Ook wil het Functioneel Parket de voorraden zaken beheersbaar krijgen én houden door onder andere scherpere keuzes te maken bij het selecteren en prioriteren van strafrechtelijke onderzoeken en oude 'voorraden' met prioriteit weg te werken. Het uiteindelijke doel is effectievere afdoeningen met dossiers van betere kwaliteit en een verlaging van het sepotpercentage.

Bij het afdoen van 'oude' voorraden gaan de doorlooptijden wel omhoog, omdat de (oude) zaken elk een lange doorlooptijd hebben. De focus op het 'wegwerken' van oude zaken maakt ook dat er minder capaciteit is voor de verwerking van actuele zaken, waardoor de doorlooptijden van die zaken ook oplopen. Dit wordt nog eens versterkt doordat er in 2024 vacatures waren (personele onderbezetting). Verder heeft het 'wegwerken' van oudere zaken (en vaak ook herbeoordelen van zaken) meer sepots tot gevolg, bijvoorbeeld omdat de feiten (te) lang geleden zijn gepleegd.

5.2. Resultaten 2024

Gestarte onderzoeken en instroom verdachten/parketnummers

Het aantal onderzoeken dat is gestart valt net binnen de afgesproken range. Er zijn 7 onderzoeken meer gestart dan in 2023. Het Functioneel Parket is in 2024 scherpere keuzes gaan maken bij de intake van zaken, wat mogelijk van invloed is op het aantal gestarte onderzoeken.

De instroom verdachten/parketnummers is lager dan de minimale afspraak, maar ook lager dan in 2023 (ca. 12%). Het aantal processen-verbaal (pv's) dat bij het Functioneel Parket is binnengekomen is nagenoeg gelijk aan dat in 2023; er zijn dus minder verdachten per proces-verbaal ingeschreven.

Doorlooptijden

De doorlooptijd 'tactisch onderzoek binnen 1 jaar afgerond' is in 47,5 procent van de zaken behaald, waarmee de doelstelling (50%) bijna is behaald. De doelstellingen voor 'registratie pv - akkoord beoordeling' en 'instroom - eindvonnis binnen 1 jaar' zijn niet behaald. De oorzaak daarvoor ligt deels bij het geprioriteerd afhandelen van oude zaken, omdat een relatief groot aantal (oude) zaken met een lange doorlooptijd worden beoordeeld, waardoor de totale doorlooptijd oploopt.

Sommige zaken blijven langer liggen bij de rechter-commissaris in de beoordelingsfase door onderzoekswensen van de advocatuur, buiten de invloed van het Functioneel Parket. Ook speelt mee dat er in 2024 minder beoordelingscapaciteit is door (openstaande) vacatures, vooral bij officieren van justitie. In het verleden werd vaak gekozen om alle signalen mee te nemen in het onderzoek. Dit maakte het onderzoek omvangrijk en daarmee in vele gevallen langdurig. De scherpere keuzes in de loop van 2024 zullen de doorlooptijd op termijn verbeteren.

Figuur 4. *Resultaten Functioneel Parket*

KPI's Functioneel Parket	Realisatie 2024	Doelstelling
Geaccepteerde preweegdocumenten	213	210-250
Geaccepteerde projectvoorstellen	215	210-250
Gestarte tactische onderzoeken	251	250-290
Instroom aantal verdachten	644	800-1000
Doorlooptijden: Tactisch onderzoek binnen 1 jaar afgerond	47,5%	50%
Doorlooptijden: Registratie pv-akkoord beoordeling <90 dagen (categorie 1 en 2)	13,0%	75%
Doorlooptijden: Registratie pv-akkoord beoordeling <180 dagen (categorie 3)	16,0%	60%
Doorlooptijden: Instroom-eindvonnis <365 dagen	18,8%	40%
Sepots (in %)	36,1%	Max. 25%
Zittingsruimte (% van de zaken dat naar zitting gaat)	44,3%	Min. 33%
Buiten gerechtelijke afdoening (OM-afdoening) (in %)	16,7%	Min. 20%

Sepots

Het sepotpercentage van 36,1 procent in 2024 is hoger dan de doelstelling. Deels wordt dit veroorzaakt doordat 'parketnummers' vaak onderdeel uitmaken van een groter strafrechtelijk onderzoek. Dat wil zeggen: meerdere (rechts)personen zijn als verdachte aangemerkt. Ook kan de aanvankelijke inschatting van wie verdachte is bij de start van een onderzoek, gedurende het onderzoek veranderen, waardoor het niet langer opportuun is die (rechts)persoon te vervolgen.

Het sepotpercentage is ook opgelopen door het geprioriteerd afhandelen van oude zaken, zoals al aangegeven. Het leidt tot (relatief) meer sepots dan het beoordelen van actuele zaken, bijvoorbeeld doordat de feiten (te) lang geleden zijn gepleegd.

Zittingsruimte

Het percentage zittingsruimte in 2024 is 44,3 procent en ruim boven de minimale afspraak (33%). Het percentage zegt iets over de verhouding met afdoening van beoordeelde zaken. Het hoge percentage betekent niet direct dat er meer zaken naar zitting zijn gegaan. Het aantal (parketnummers) dat in 2024 de beoordeling dagvaarden heeft gehad, komt nagenoeg overeen met het aantal in 2023.

Buitengerechtelijke afdoening

Met het resultaat van 16,7 procent is de doelstelling van (minimaal) 20 procent buitengerechtelijke afdoening niet gehaald in 2024. Er is wel een stijgende lijn, die ook zeer nadrukkelijk wordt beoogd om minder afhankelijk te worden van de zittingscapaciteit bij de ZM. Het Functioneel Parket zal steeds kritisch bezien of een zaak zich leent om buitengerechtelijk af te doen in plaats van aan te brengen op zitting.

Bijlage 1.

Historie: 80 jaar FIOD

De FIOD viert in 2025 zijn 80-jarig bestaan. Wat begon als een kleine dienst in een naoorlogs Nederland, is in 8 decennia uitgegroeid tot een internationaal opererende opsporingsorganisatie die wereldwijd bekendstaat om zijn expertise in de bestrijding van financiële en fiscale criminaliteit. Door de jaren heen heeft de FIOD zich voortdurend aangepast aan nieuwe uitdagingen, wetgeving en technologische ontwikkelingen. Terugkijkend op de groei van de organisatie en de belangrijkste ontwikkelingen in de bestrijding van financiële en fiscale criminaliteit, zijn er een aantal periodes te onderscheiden.

Fiscale orde herstellen na de Tweede Wereldoorlog

In de zomer van 1945, te midden van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog, richtte Minister Lieftinck de FIOD op om verloren en verduisterd vermogen op te sporen en fiscale orde te herstellen. De FIOD, als onderdeel van met Ministerie van Financiën, begon op 20 september 1945 in het Lloyd-gebouw in Amsterdam met slechts zeven medewerkers en zonder moderne hulpmiddelen. Ze speurden naar zwart geld en verborgen vermogen, terwijl fraudeurs hun geldstromen probeerden te verhullen. Het speurwerk in deze periode, gekoppeld aan maatregelen zoals het waardeloos maken van oude bankbiljetten, legde de basis voor de FIOD-aanpak: gedetailleerd strafrechtelijk onderzoek, nauwkeurige dossiervorming en effectieve opsporing.

Smokkel

Tijdens de jaren 50 en 60 bloeide de Nederlandse economie op, maar ontstonden tegelijkertijd nieuwe vormen van financiële criminaliteit. Smokkelaars zagen kans om enorme winsten te maken door grote prijsverschillen van goederen tussen binnen- en buitenland. Boter kon bijvoorbeeld met grote winsten in België worden afgezet. De FIOD speelde een sleutelrol bij het tegengaan van deze smokkel.
De Douanerecherche kreeg, als onderdeel van de FIOD, te maken met spectaculaire achtervolgingen en smokkelauto's met geheime compartimenten. Dit kat-en-muisspel tussen fraudeurs en opsporingsdiensten dwong de FIOD om steeds innovatiever te werk te gaan.

Technologische innovatie

Rond de jaren 80 omarmde de FIOD technologische innovatie, met computers, geautomatiseerde administratie en afluisterapparatuur. Dit bood nieuwe kansen om financiële gegevens te analyseren en fraudeurs op te sporen. De digitalisering van de samenleving waaronder ook de snelle opkomst van mobiele telefonie en andere devices had grote gevolgen voor de opsporingspraktijk. Fraudeurs maakten gebruik van geavanceerde computernetwerken om financiële misdrijven te plegen waardoor de FIOD zich genoodzaakt zag om ook zijn eigen technieken te moderniseren.

Witwaspraktijken

In 1983 deed de zaak Slavenburg's Bank financieel Nederland op haar grondvesten schudden. De bank uit Rotterdam bleek betrokken bij witwaspraktijken en belastingontduiking op grote schaal door het stallen van zwart geld te faciliteren. De zaak leidde tot veel media-aandacht voor de FIOD en tot verregaande maatregelen binnen de financiële sector. Banken scherpten hun interne richtlijnen aan en werden verplicht om verdachte transacties beter te controleren.

(Inter)nationale Samenwerking

Eind jaren 80 groeide het aantal medewerkers van de FIOD explosief en werd het onderzoeksterrein verder uitgebreid. Vanaf begin jaren 90 ging de FIOD ook nauwer samenwerken met andere diensten, zoals de politie en internationale opsporingsdiensten. Door globalisering kregen financiële misdaden steeds vaker een internationaal karakter. In 1993 gingen de grenzen binnen de EU open en ontstond ook een nieuw fraudefenomeen: de btw-carrouselfraude. Criminelen verhandelden niet-bestaande goederen via een netwerk van schijnbedrijven en claimden zo onrechtmatige btw-teruggaven. Dankzij samenwerking met Europese opsporingsdiensten en geavanceerde data-analyse kon de FIOD meerdere netwerken oprollen.

Fusie met ECD

Eind jaren 90 fuseerde de FIOD met de Economische Controledienst (ECD), waardoor het takenpakket flink werd uitgebreid. Het zorgde ook voor een forse instroom van ervaren medewerkers.

Groeiend takenpakket

Naast witwasbestrijding kreeg de FIOD als financiële opsporingsdienst bij uitstek ook andere aandachtsgebieden. Corruptiebestrijding werd een apart taakgebied en de bestrijding van terrorismefinanciering werd actueel door de terroristische aanslagen van 11 september 2001. Na de recente inval door Rusland in Oekraïne kreeg de FIOD ook een grotere rol in de handhaving van de sanctiewetgeving. Tenslotte draagt de FIOD tegenwoordig ook veel bij aan de strafrechtelijke bestrijding van criminele ondermijning, in samenwerking met ketenpartners.

Grote zaken

In 2007 kreeg het vertrouwen in het commerciële vastgoed in Nederland een enorme knauw. Een succesvolle aanpak door de FIOD van een fraude van honderden miljoenen euro's door de top van het Bouwfonds en het Philips Pensioenfonds leidde naast stevige veroordelingen tot een succesvol boek, een televisieserie en een reeks theatervoorstellingen.

De FIOD stelde effect en impact centraal in haar werkwijze. Zo hebben enkele grote zaken veel media-aandacht gekregen vanwege de maatschappelijke importantie. De financiële expertise van de FIOD leidde onder meer tot blootleggen van misstanden in de bankenwereld waarbij gedacht moet worden aan het aanpakken van de Libor-fraude met renteswaps en het overtreden van de Wet ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering bij enkele grootbanken. En ook meer recent bij constructies met dividendstripping worden de experts van de FIOD ingezet.

Vandaag de dag is de FIOD een gewaardeerde wereldspeler in de bestrijding van financiële criminaliteit. De FIOD speelt een rol in de J5, waarbij de hoofden van vergelijkbare fiscale diensten van de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Canada, Australië en Nederland elkaar regelmatig ontmoeten en onderlinge samenwerking bevorderen.

De FIOD blijft zich ontwikkelen om de steeds veranderende vormen van criminaliteit te kunnen bestrijden. Met onze visie – innovatief samenwerken aan een weerbare samenleving en het bestrijden van financiële en fiscale criminaliteit – zetten we ons dagelijks in voor een rechtvaardiger Nederland. We werken doelgericht aan opsporing met effect en impact, het traceren en afpakken van crimineel vermogen en versterken de samenwerking met onze partners om financiële en fiscale criminaliteit effectief aan te pakken. Tegelijkertijd bouwen we intern aan een wendbare, gedigitaliseerde en data-gedreven organisatie, waarin intelligence een sleutelrol speelt. Daarnaast blijft een veilige werkomgeving voor onze medewerkers een prioriteit. Met deze ambities blijven we ons ontwikkelen en bijdragen aan een financieel gezond en integer Nederland.

Bijlage 2.

Lijst van afkortingen

AFM	Autoriteit Financiële Markten
AI	Artificial Intelligence
AMLC	Anti Money Laundering Centre
AP	Arrondissementsparket
BES	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
BOD	Bijzondere opsporingsdienst
BPM	Belasting van personenauto's en motorrijwielen
DNB	De Nederlandsche Bank
EOB	Europees onderzoeksbevel
EOM	Europees Openbaar Ministerie
EU	Europese Unie
FACT	Financial Advanced Cyber Team
FBI	Federal Bureau of Investigation
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
FIU-Nederland	Financial Intelligence Unit Nederland
FP	Functioneel Parket
HARC-team	Hit And Run Cargo Team
HHA	Handhavingsarrangement
IACCC	Anti-Corruption Coordination Centre
IE	Intellectueel eigendom
J5	Joint Chiefs of Global Tax Enforcement
LP	Landelijk Parket
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OM	Openbaar Ministerie
PGP	Pretty Good Privacy
PV	Proces-verbaal
SIENA	Secure Information Exchange Network Application
SPCG	Strategisch Programma Criminele Geldstromen
TBML	Trade Based Money Laundering
TCI	Team Criminele Inlichtingen
THTC	Team High Tech Crime

Dit is een uitgave van:
FIOD
Mei 2025

Voor een aantal foto's is gebruik gemaakt van modellen.